

Kauhavan kaupunki

Vuoden 2018 talousarvio ja vuosien 2019-2020 taloussuunnitelma

Hyväksytty Kauhavan kaupunginvaltuustossa 11.12.2017 §

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Yleisperustelut.....	1
1.1.	Kaupunkistrategia.....	1
1.2.	Kaupungin alue, väestö ja työpaikat.....	3
1.3.	Kaupungin taloudellinen tilanne	5
1.4.	Yleinen taloudellinen tilanne.....	7
1.5.	Talousarvion laadintaperusteet.....	9
1.6.	Talousarvion sitovuus ja tilivelvollisuus.....	12
1.7.	Talouden tasapaino – vaatimuksen toteutuminen	13
1.8.	Konsernin tavoitteet.....	13
2.	Käyttötalousosa	18
2.1.	Toimielintasoiset tavoitteet ja talousarviot	20
2.1.1.	Keskusvaalilautakunta	20
2.1.2.	Tarkastuslautakunta	20
2.1.3.	Kaupunginvaltuusto.....	21
2.1.4.	Kaupunginhallitus	22
2.1.5.	Perusturva	29
2.1.6.	Kasvatus- ja opetuslautakunta	30
2.1.7.	Elämänlaatulautakunta.....	34
2.1.8.	Tekninen lautakunta.....	37
2.1.9.	Ympäristölautakunta	40
2.2.	Yhdistelmä käyttötalouden määrärahoista ja tuloarvioista	41
2.3.	Henkilöstö.....	42
3.	Tuloslaskelmaosa.....	45
4.	Investointiosa	48
5.	Rahoitusosa	51
6.	Taloussuunnitelma 2018 – 2020	52
7.	TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO	54
8.	Litteet.....	55

1. YLEISPERUSTELUT

1.1. Kaupunkistrategia

Kauhavan uusi kaupunkistrategia Kauhava – Pohjanmaan Sydän on hyväksytty valtuustossa 13.11.2017. Strategialle laaditaan toteuttamissuunnitelma, joka tuodaan kaupunginhallitukselle tiedoksi tammikuussa 2018.

Uudistettu strategia on uuden kuntalain § 37 vaatimusten mukainen. Kuntastrategia perustuu arviointiin kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen.

Visio 2025

Kauhava on koko Pohjanmaan Sydän, joka sijaitsee Seinäjoen, Vaasan ja Kokkolan keskiössä.

Kauhava haastaa alueen suuremmat kaupungit logistisella sijainnilla, väljällä ja joustavalla asumisella, laadukkaammilla lasten ja perheiden palveluilla sekä yli oman tarpeen pursuavalla työpaikkatarjonnalla.

Kauhava konsernin arvot

Vastuullisuus

Kannamme kestävästä kehityksestä vastuuta yhteisöstä, yksilöstä, ympäristöstä ja yhteisen Kauhavan tulevaisuudesta. Kaupunkikonsernina toimimme yhtenä kokonaisuutena. Tavoitteenamme on asukkaille ja yhteisöille suunnattujen palvelujen laadukas ja tehokas järjestäminen.

Oikeudenmukaisuus

Noudatamme päätöksenteossamme tasapuolisuutta ja yhdenvertaisuutta. Haluamme kaupunkikonsernin henkilöstön kehittävän itseään. Toimimme asukkaidemme ja henkilöstömme hyvinvoinnin tukena sekä suhtaudumme avarakatseisesti uusiin asioihin ja ihmisiin.

Yrittäjyys

Yrittäjyys on Kauhavan vahvuus. Toimimme yritysmuotoisesti ja palveluvaltaisesti yritysten ja ihmisten hyväksi. Reagoimme asioihin ripeästi. Olemme valmiit kokeilemaan erilaisia toimintatapoja. Edistämme luovuutta, yhteistoimintaa ja yrittäjyyttä kaupunkimme voimavarana

Strategiset päämäärät – näitä tavoittelemme

- Palvelut ja ympäristö: Kasvava joukko ylpeästi kauhavalaisia
- Elinvoima ja yrittäjyys: Suomen paras toimintaympäristö yrityksille
- Talous ja henkilöstö: Suomen paras kuntatyönantaja

1. Palvelut ja ympäristö

Kriittiset menestystekijät – näissä on onnistuttava

- Lapset, nuoret ja perheet ykköseksi
- Voimien kokoaminen
- Koulu- ja palveluverkko kuntoon
- Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä turvallinen ja viihtyisä asuin ympäristö

Strategiset kärkihankkeet – näihin panostamme

- Toimenpideohjelma veto- ja pitovoiman parantamiseksi ja syntyvyyden nostamiseksi
- Hyvinvointikeskus
- Optimaalinen ja monipuolinen kouluverkko
- Asuinympäristön viihtyisyysohjelma
- Moderni kaupunkikeskusta ja elinvoimaiset kylät

2. Elinvoima ja yrittäjyys

Kriittiset menestystekijät – näissä on onnistuttava

- Yrittäjyysmyönteinen toimintaympäristö
- Työpaikkojen säilyttäminen ja uudet työpaikat
- Maapolitiikka
- Teollisuuden kilpailukyky

Strategiset kärkihankkeet – näihin panostamme

- Yhteyksien parantaminen
- Uudistuva biotalous
- Kilpailukykyinen teollisuuden toimintaympäristö
- Palvelu- ja matkailualan työpaikat
- Valtatie 19 alueen kehittäminen Alahärmässä

Talous ja henkilöstö

Kriittiset menestystekijät – näissä on onnistuttava

- Viisaat ja nuukat investoinnit sekä hankinnat
- Budjettikuri
- Työn imu
- Hyvä työnantajakuva

Strategiset kärkihankkeet – näihin panostamme

- Investointi- ja talouden tasapainottamisohjelma ”Ei Komian tähären”
- Käytäntöjen harmonisointi ja prosessien kehittäminen
- Kannustava palkkausjärjestelmä
- Hankintaosaamisen parantaminen

Strategian tähtäin on vuodessa 2025. Perusolettamukset toimintaympäristön osalta, strategiset päämäärät, kriittiset menestystekijät ja strategiset kärkihankkeet tarkistetaan valtuustokausittain valtuuston toimesta. Kärkihankkeiden toteumista seurataan vuosittain kaupunginhallituksessa.

Mittarit

- Kaupungin väkiluvun kehitys (0 – 15 -vuotiaiden ja 16 – 64 -vuotiaiden määrä, maan sisäinen muuttoliike)
- Kaupungin imago
- Työllisyysaste
- Työpaikkojen määrä
- Kaupungin taseen ylijäämä
- Henkilöstön sairauspoissaolot

1.2. Kaupungin alue, väestö ja työpaikat

Kauhavan kaupunki kuuluu Seinäjoen seutukuntaan ja K8-kaupunkiseuturyhmään. Entinen Härmänmaan alue kuuluu kehitysalueen tukialuejaossa 2-alueeseen ja Järviseu tu korkeimpaan 1-alueeseen, eli Kauhavan kaupunki kuuluu eri osiltaan eri tukialueille. Maakuntajaossa kaupunki kuuluu Etelä-Pohjanmaan liittoon.

Kaupungin alue on pinta-alaltaan 1.1.2017 tilanteen mukaan 1.313,41 km². Alue on suhteellisen harvaan asuttu väestötiheyden ollessa 12,6 henkilöä/km² (koko maa 18,1, Lapua 19,7). Asutuksesta noin 37 % on haja-asutusta.

Väestön määrä ja rakenne 31.12.2011 alkaen

	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
0-14 v.	2.915	2.917	2.871	2.818	2.788	2.755
15-64 v.	10.486	10.308	10.073	9.894	9.677	9.472
Yli 64 v.	3.864	3.977	4.121	4.208	4.319	4.372
<i>yhteensä</i>	<i>17.265</i>	<i>17.202</i>	<i>17.065</i>	<i>16.920</i>	<i>16.784</i>	<i>16.599</i>

Kaupungin väkiluku on vähentynyt viidessä vuodessa (1.1.2012 – 31.12.2016) vuoteen 2016 yhteensä 666 henkilöä ja väestömääräennuste on edelleen laskeva. Vuonna 2025 kaupungin väkiluku on tilastokeskuksen ennusteen mukaan 15.682 henkilöä. Kaupunkistrategian päämääränä on saada negatiivinen väestökehitys pysäytettyä.

Vuonna 2016 kauhavalaisista 16,6 prosenttia oli alle 15-vuotialita, 57,1 prosenttia 15 – 64 –vuotiaita ja 26,3 prosenttia yli 64-vuotiaita. Ruotsinkielisten osuus väestöstä oli 0,6 prosenttia. Kauhavan asukkaista 2,4 prosenttia oli ulkomaan kansalaisia. Kauhavalla oli 7.541 asutokuntaa ja perheiden lukumäärä oli 4.616. Asutokunnista vuokralla asui 19,3 prosenttia. Kauhavalaisista 65,3 prosenttia asui taajamissa. 15 vuotta täyttäneistä vähintään toisen asteen tutkinnon oli suorittanut 65,4 prosenttia ja korkea-asteen tutkinnon 22,3 prosenttia.

Vuonna 2015 kaupungin alueella asuvan työllisen työvoiman määrä oli 6.525 henkilöä työllisyysasteen ollessa 71,0 prosenttia. Vuonna 2015 Kauhavalla oli 6.915 työpaikkaa. Työpaikoista 12,5 prosenttia liittyi alkutuotantoon, 33,0 prosenttia jalostukseen ja 53,4 prosenttia palveluihin. Vuonna 2015 Kauhavan kaupungin asukkaista 31,5 prosenttia oli eläkkeellä.

Vuonna 2016 Kauhavan väestöllinen huoltosuhde oli 75,2 prosenttia. Se tarkoittaa, että sataa työkäistä kohden on 75,2 lasta ja ikääntynyttä. Väestöllinen huoltosuhde tunnusluku pohjautuu pelkästään väestön ikärakenteeseen eikä ota huomioon työllisyyttä.

Väestörakennetta mitataan myös taloudellisella huoltosuhteella, jossa lasketaan kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Vuonna 2016 Kauhavan taloudellinen huoltosuhde oli 157,2.

Syntyvyys on ollut laskevaa Kauhavalla viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuonna 2010 syntyi 180 lasta ja vuonna 2016 142 lasta. Luonnollinen väestölisäys on ollut pitkään negatiivinen, mikä tarkoittaa, että kuolleita on enemmän kuin syntyneitä. Vuonna 2016 luonnollisen väestönlisäyksen määrä oli -76 henkilöä, kun se vuonna 2015 oli "vain" -27.

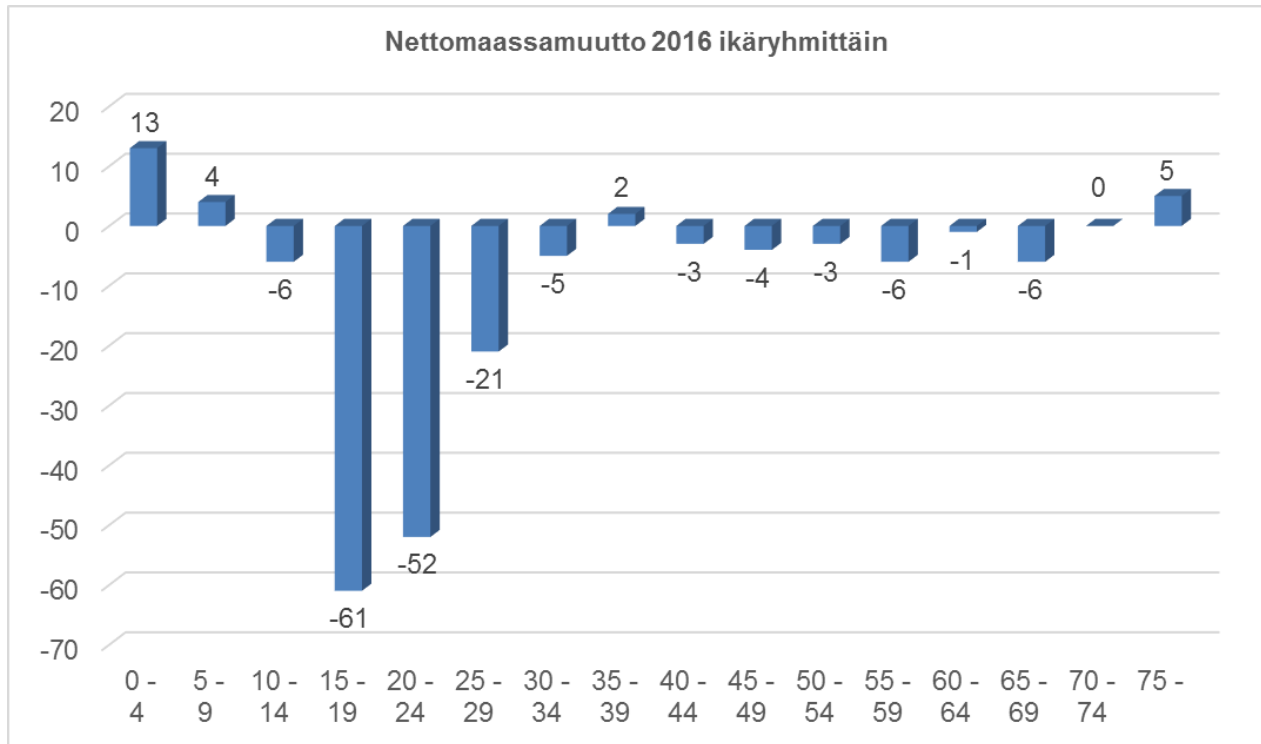
Kaupungin väkilukuun vaikuttaa syntyvyyden ja kuolleisuuden lisäksi muuttoliike. Vuonna 2016 kuntien välinen nettomuutto oli Kauhavan osalta -144 henkilöä. Nettosiirtolaisuus (maahanmuutto –

maastamuutto) oli kuitenkin positiivinen, +32 henkilöä. Kokonaisnettomuutto oli -122 henkilöä. Nettomuutto lasketaan vähentämällä kaupunkiin muuttaneiden lukumäärästä kaupungista pois muuttaneiden lukumäärä. Kun nettomuutto on miinusmerkkinen, kärsii kaupunki muuttotappiosta.

Väestönmuutosta tarkastellessa otetaan huomioon sekä luonnollinen väestönlisäys että nettomuutto. Kauhavan väestönmuutos vuonna 2016 oli -188 henkilöä.

Alla kuvio kuntien välisestä nettomuutosta ikäryhmittäin Kauhavalla vuonna 2016

Kauhavan työllisistä 79,0 työskentelee kotikuntansa alueella ja 21,0 prosenttia käy töissä Kauhavan ulkopuolella. Vuonna 2015 Kauhavan työpaikkaomavaraisuus oli 106,0 prosenttia. Kauhavalle töihin pendelöiviä oli 1.762 henkilöä. Suurin sisäänpendelöinti tapahtuu Seinäjoelta (567) ja Lapualta (482).

Kaupungin aikaisemmin varsin hyvä työllisyystilanne lähti heikkenemään vuodesta 2013 alkaen. Tilanne alkoi parantua hitaasti loppuvuodesta 2016. Kauhava on perinteisesti sijoittunut kolmen parhaan joukkoon vertailtaessa Etelä-Pohjanmaan kuntien työttömyysasteita. Lokakuussa 2017 sijoitus oli kuitenkin vasta viides. Kauhavan työttömyysaste oli 7,0 prosenttia.

Taulukko: Työttömien lukumäärä ja työttömyysaste vuosina 2011 – 2017.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	31.10.2017
Työttömyysaste (%)	5,3	5,2	6,2	7,0	8,1	8,5	7,0

Lokakuussa 2017 Kauhavalla oli 509 työtöntä työnhakijaa. Näistä alle 25-vuotiaita oli 66 ja yli 50-vuotiaita 2017. Pitkäaikaistyöttömiä oli 101.

Lähteet:

<http://www.tilastokeskus.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2017&active1=233>,
luettu 28.11.2017.

<http://www.epliitto.fi/tilastot>, luettu 27.11.2017.

https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/21632465/EPO+ELY_Ty%C3%B6llisyyskatsaus_10_2017.pdf/6494ac58-8092-47d6-9b93-3d1137c58808 luettu 28.11.2017.

1.3. Kaupungin taloudellinen tilanne

Kauhavan kaupungin avaavassa taseessa 1.1.2017 on kertynyttä ylijäämää noin 11,0 miljoonaa euroa. Kaupungilla on oman pääoman alaisina rahastoina Korttesjärven ja Ylihärmän alueen ylijäämärahastot (pääoma 1.1.2017 572.000 euroa). Kaupunginvaltuusto on 16.11.2015 jatkanut rahastojen käyttöaikaa vuoden 2020 loppuun saakka. Rahastoa käytetään Korttesjärven ja Ylihärmän entisten kuntien alueella toteutettaviin investointeihin ja kehittämishankkeisiin, joista ei jatkossa aiheudu käyttökustannuksia. Kaupungilla on myös pääomaltaan enintään 150.000 euron henkilökuntarahasto.

Vuoden 2017 talousarvio oli laadittu noin 0,4 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Oman toiminnan kulut tulevat pysymään hyvin talousarviossa. Maatalouslomituspalveluiden kysynnän vähenemisen seurauksena toiminnasta aiheutuvat menot tulevat alittamaan budjetoidun. Koska kuluihin saadaan Melalta täysimääräinen korvaus, alittuvat tulot vastaavasti. Erikoissairaanhoidon menot todennäköisesti ylittävät budjetoidun noin 0,6 miljoonalla eurolla. Vuoden 2016 kunnallisveron tilitykset tulevat jäämään noin 0,6 miljoonaa euroa budjetoidusta, mutta yhteisöveroa saadaan ennakoitua enemmän. Kokonaisuutena verotulot jäänevät noin 0,2 miljoonaa euroa budjetoidusta. Korkokulut toteutuvat ennakoitua pienempinä johtuen alhaisesta korkotasosta sekä uuden lainan noston ajoittumisesta vasta aivan loppuvuoteen. Poistot toteutuvat hieman budjetoitua suurempina. Vuoden 2017 tulos onkin hyvin riippuvainen käyttötalousmenojen toteutumisesta. Tavoitteena vuodelle 2017 on vähintään nollatulos. Taseen kumulatiivinen ylijäämään ei ole tulossa merkittäviä muutoksia.

Valtionosuuksista tehtävät leikkaukset jatkuvat vuonna 2018, vaikkakin valtioneuvosto päätti esittää marraskuussa kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia lisättäväksi keskimäärin 20 eurolla / asukas. Kilpailukyky sopimuksen vaikutukset huomioidaan valtionosuuksissa, eli niitä leikataan kuntien saamia, laskennallisia säästöjä vastaava määrä. Kokonaisuutena Kauhavan kaupungin vuonna 2018 saaman valtionosuusrahoituksen arvioidaan jäävän 1,0 prosenttia vuoden 2017 tasoa alhaisemmaksi. Verotuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2018 0,9 prosenttia vähemmän kuin mitä vuodelle 2017 on budjetoitu. Asiaa on selvitetty kohdassa Verotulot.

Käyttötalousmenot pienenevät vuonna 2018 noin 0,3 prosentilla, mikä selittyy henkilöstömenojen pienenemisellä peräti 2,3 prosentilla. Myös toimintatulot pienenevät vuoteen 2017 verrattuna. Toimintakate paranee 0,2 miljoonalla eurolla. Poistojen määrä kasvaa, eikä vuosikate riitä kattamaan täysin suunnitelman mukaisia poistoja. Kaupungin talous on käyttötalouden osalta hyvin hallinnassa.

Kaupungin taloudellista tilannetta tulee arvioida myös rahoituksen kannalta. Kuntatalouden tasapainoa tarkastellaankin aikaisemman tilikauden yli-/alijäämän lisäksi myös tulorahoitusjäämän kautta. Tulorahoitusjäämä kertoo vuosikatteen ja poistonalaisten investointien omahankintamenon erotuksen. Lähes vastaava tarkastelu voidaan tehdä rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirran avulla. Kauhavan ao. tunnusluku on ollut vuosia selvästi negatiivinen, mikä tarkoittaa, että tulorahoitus ei riitä investointeihin, vaan ne rahoitetaan käytännössä lainalla. Taloudellista tilaa tarkastellessa tulee seurata myös lainamäärän kehitystä. Mikäli lainakanta kasvaa kaupungin taloudelliseen kantokykyyn nähden liian raskaaksi, joudutaan lainojen takaisin maksun mahdollistamiseksi lisäämään tuloja eli korottamaan veroja ja leikkaamaan käyttötalousmenoja. Kauhavan lainakanta tulee kasvamaan merkittävästi rankan investointiohjelman seurauksena. Lainojen takaisinmaksuohjelman tulee sopia sellaisiksi, että lyhennysten määrä ei kasva kestävämmälle tasolle, eikä siten aja kaupungin taloutta ahdinkoon. Tämä tarkoittaa pidempiä laina-aikoja ja myös kertalyhenteisiä lainoja, joiden avulla lainojen takaisinmaksuaika saadaan lähelle investoinnin poistoaikaa. Tämä tarkoittaa myös sitä, että tulevaisuudessa kaupungin investointitason tulee olla selvästi alhaisempi. Investointien määrän tulee jäädä vuosikatetasoa alhaisemmaksi, jotta lainamäärä saadaan käännettyä laskuun. Kaupungille tullaankin laatimaan vuoteen 2025 ulottuva investointisuunnitelma vuoden 2018 alkupuolella.

Talousarvio 2018 ja taloussuunnitelma 2019- 2020

Talouden tilannetta rahoituksen kannalta kuvataan seuraavassa taulukossa.

1 000 €	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Toimintatulot	12 096	11 737	11 643	11 759	11 877
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintamenot	-110 494	-110 105	-109 776	-110 894	-111 966
Toimintakate	-98 398	-98 368	-98 133	-99 135	-100 089
Verotulot	55 033	55 130	54 644	55 729	56 565
Valtionosuudet	49 016	48 951	48 459	49 089	49 727
Vuosikate	5 725	5 132	4 587	5 102	5 323
Poistot ja arvonalentumiset	-5 345	-5 301	-5 563	-5 650	-5 950
Investointimenot	-10 109	-7 041	-10 625	-13 205	-9 955
Rahoitusosuudet investointimenoihin	67 112		200	400	150
Investointihyödykkeiden luovutustulot	288	50	50	50	50
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 162	-1 859	-5 788	-7 653	-4 432
Lainakanta	41 262	42 653	48 438	56 033	60 437
Tuloveroprosentti	21,75 %	21,75 %	21,75 %	21,75 %	21,75 %
Henkilöstön määrä	613	643	633	629	623

Haastetta kaupungin taloudelle tuo myös vuonna 2020 tuleva sote- ja maakuntauudistus. Kaupungin tuloveroprosentti on jonkin verran Etelä-Pohjanmaan keskiarvoa korkeampi. Sote- ja maakuntauudistuksen myötä kuntien tehtävät ja rahoitusjärjestelmä tulevat muuttumaan merkittävästi. Kunnallista tuloveroprosenttia esitetään laskettavaksi noin 12,3 prosenttiyksiköllä kaikissa kunnissa. Myös valtionosuusjärjestelmä tullaan uudistamaan. Jotta kaupunki selviää jäljellä jäävistä tehtävistään ja olemassa olevien lainojen takaisinmaksusta jäävillä verotuloillaan, täytyy toiminnan tehokkuuteen ja taloudellisuuteen kiinnittää yhä enemmän huomiota. Kauhavan pitää pystyä tuottamaan palvelut Etelä-Pohjanmaan keskimääräistä kustannusta edullisemmin. Erityistä huomiota tulee jatkossa kiinnittää kuntien päätoimialaksi muodostuvan sivistystoimen palveluihin. Niiden tulee olla laadukkaita, mutta taloudellisesti tuotettuja. Vapaa-ajanpalvelujen laatu ja saatavuus vaikuttavat merkittävästi asuinpaikan valintaan. Talouden haasteeseen vastaaminen helpottuu, mikäli väestökehitys saadaan käännettyä positiiviseksi. Vähenevällä rahoituksella on siis saatava jatkossa enemmän aikaan.

1.4. Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen BKT kasvaa 2,9 prosenttia vuonna 2017. Vuonna 2018 talouskasvu jatkuu edelleen vahvana, vaikka BKT:n kasvu hidastuu 2,1 prosenttiin. Kasvun hidastuminen johtuu pitkälti yksityisestä kulutuskysynnästä, sillä ostovoiman kasvu jää vuotta 2017 hitaammaksi. Investointien odotetaan lisääntyvän ja viennin kasvuvauhdin jatkuvan hyvänä. Kulutus- ja investointihyödykkeiden kysynnän kasvu kasvattaa tuontia, joten nettoviennin positiivinen vaikutus talouskasvuun pienenee. Teollisuuden tilauskanta on lisääntynyt, erityisesti laivanrakennus- kemian- ja metsäteollisuudessa. Teollisuustuotannon kasvua tukevat metsäteollisuuden kapasiteetin laajennus sekä lisääntyvä kysyntä. Palvelujen kasvu perustuu liike-elämän lisääntyvään kysyntään.

Vuodelle 2019 VM arvioi bruttokansantuotteen kasvuksi 1,8 prosenttia. Kokonaiskuva vuosista 2017 – 2019 on talouskasvun kannalta aiempia vuosia positiivisempi. Talouden kasvun yleiset edellytyksen ja niitä määrittävät rakenteet eivät kuitenkaan ole muuttuneet siinä määrin, että talouden kasvupotentiaali olisi noussut. Vuosina 2020 ja 2021 talous kasvaa arviolta enää keskimäärin alle 1,5 prosenttia vuodessa.

Suomen julkisen talouden alijäämä on pienentynyt asteittain viime vuosina. Alijäämän supistuminen jatkuu lähivuosina. Noususuhdanne ei kuitenkaan poista julkisen talouden rakenteellisia ongelmia. Julkisen velan määrä on yli kaksinkertaistunut vuoden 2008 jälkeen. Velkasuhde alenee lähivuosina. Väestön ikääntymisestä johtuen julkisessa taloudessa on kuitenkin pitkällä aikavälillä tulojen ja menojen välinen epätasapaino eli kestävyysvaje.

Työttömyysasteen arvioidaan vuonna 2017 olevan 8,6 prosenttia ja 8,1 prosenttia vuonna 2018. Vuoden 2019 työttömyysasteeksi ennustetaan 7,8 prosenttia. Vuoden 2016 työttömyysaste oli 8,8 prosenttia.

Palkansaajien yleisen ansiotasoindeksin VM arvioi vuonna 2017 kohoavan 0,2 prosenttia palkkasumman kasvaessa 1,8 prosenttia. Ansiotason kasvun ennustetaan olevan 1,4 prosenttia vuonna 2018 ja 1,6 prosenttia vuonna 2019. Palkkasumman ennustetaan kasvavan 2,2 prosenttia vuonna 2018 ja 2,1 prosenttia vuonna 2019.

Korkotason odotetaan pysyvän maltillisena. Kolmen kuukauden euribor-koron arvioidaan olevan -0,3 prosenttia vuonna 2017, -0,2 prosenttia vuonna 2018 ja 0,0 prosenttia vuonna 2019. 10 vuoden keskimääräinen korko on 0,5 prosenttia vuonna 2017. Vuonna 2018 10 vuoden koron arvioidaan olevan 0,9 prosenttia ja vuonna 2019 1,4 prosenttia.

Lähde:

Valtiovarainministeriö. Taloudellinen katsaus. Syksy 2017. VM:n julkaisu 32a/2017.

Kuntien talous vuosina 2017–2019

Valtiovarainministeriön mukaan kunnat ja kuntayhtymät ovat hillinneet toimintamenojensa kasvua menestyksekkäästi. Syyskuulla 2017 päivitetyn kuntatalousohjelman mukaan kuntatalouden tilanne ja näkymät ovat selvästi aikaisempia odotuksia positiivisemmat. Kuntatalouden tilan odotetaan vahvistuvan vuonna 2017 paremmaksi kuin koskaan aikaisemmin kuntien nykyisenkaltaisen kirjanpidon aikana. Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate ylittää 4 miljardia euroa, tilikauden tulos lähentelee kahta miljardia euroa ja investoinnit kattava rahoitusjäämäkin nousee plussalle. Hyvien lukemien siivittämänä kuntatalouden velkaantuminen kääntyy laskuun. Lainakannan ennustetaan pienenevän vuonna 2016 absoluuttisesti noin 0,5 miljardilla eurolla, mikä on reilut kaksi prosenttia kuntatalouden velkamäärästä.

Kunnittaiset vaihtelut taloustilanteessa ja talousnäkymissä ovat kuitenkin suuret. Keskimääräisen tulossennusteen perusteella kuntatalous on yhä veitsenterällä. Suuri kysymysmerkki kuntatalouden ennusteelle on sote- ja maakuntauudistus. Sen arvellaan helpottavan kuntien menopaineita pidemmällä aikavälillä, mutta ainakin lyhyellä aikavälillä sote tuo kunnille lisätyötä ja valmistelukustannuksia. Lisäksi vuonna 2018 kuntatalouden kustannuksia hämmentää soteen liittyvä muutosrajoitin. Kaiken kaikkiaan uudistuksen taloudelliset vaikutukset ovat hyvin epäselvät.

Kuntien toimintamenojen arvioidaan vuonna 2017 laskevan 2,5 prosenttia edellisestä vuodesta. Muutosta selittää perustoimeentulotuen siirtyminen Kelalle sekä kilpailukyky sopimuksesta seurannut lomarahojen leikkaus sekä palkkojen sivukulujen pieneneminen. Toimintamenojen ennustetaan kasvavan 1,5 prosentilla vuonna 2018 ja 2,0 prosentilla vuonna 2019.

Vuoden 2017 toimintatulojen määrä supistuu 2,0 prosentilla vuoteen 2016 verrattuna. Myös tätä kehitystä selittää perustoimeentulotuki, jonka Kelalle siirtymisen myötä kuntien tuloihin ei enää sisälly perustoimeentulotuen valtionosuutta. Vuonna 2018 toimintatulojen ennustetaan kasvavan 1,2 prosenttia ja vuonna 2019 1,5 prosenttia.

Kuntien verotulot kasvavat vuonna 2017 noin 1,9 prosenttia. Vuonna 2018 verotulot kokonaisuutena kasvavat noin 0,5 prosenttia. Vuonna 2019 verotulojen ennustetaan kasvavan 3,1 prosenttia.

Kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti vuonna 2018 on 19,96 prosenttia. Vuonna 2017 keskimääräinen veroprosentti oli 19,91. Keskimääräinen tuloveroprosentti laskee ensimmäisen kerran 20 vuoteen. Muutos johtuu pitkälti Helsingin kaupungin tuloveroprosentin puolen prosenttiyksikön alenuksesta. Korkein kunnallinen tuloveroprosentti on 22,50 (kolmella kunnalla) ja matalin 17,00 prosenttia (yhdeällä kunnalla). Ero matalimman ja korkeimman välillä on 5,5 prosenttiyksikköä.

Kunnallisen tuloveron tilitykset pienenevät vuonna 2017 noin 0,4 prosentilla edellisestä vuodesta. Vuonna 2018 kunnallisveron tilitysten arvioidaan kasvavan 0,2 prosentilla. Vuonna 2019 kunnallisverotilitysten arvioidaan kasvavan 3,1 prosentilla. Yhteisöveron tilitykset kasvavat vuonna 2017 noin 23,3 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä johtuu osittain yhdestä yrityskaupasta seuranneesta kertaluonteisesta maksusta. Vuonna 2018 yhteisöverotilitysten arvioidaan laskevan 1,4 prosentilla. Vuonna 2019 yhteisöveron tuoton odotetaan kasvavan 2,8 prosenttia. Kiinteistöveron tilitykset kasvavat 7,8 prosenttia vuonna 2017 vuoteen 2016 verrattuna. Vuonna 2018 kiinteistöveron tuoton arvioidaan kasvavan 4,9 prosentilla ja vuonna 2019 3,2 prosentilla.

Kuntien yhteenlasketun tilikauden tuloksen arvioidaan vuonna 2017 muodostuvan noin 1,81 miljardia euroa ylijäämäiseksi. Vuonna 2018 ylijäämätasoksi arvioidaan noin 1,33 mrd. euroa ja vuonna 2019 noin 1,04 mrd. euroa.

Kuntatalouden tasapainoa tarkastellaan myös rahoitusjäämän eli tulo-rahoituksen ja nettoinvestointimenojen erotuksen kautta. Vuonna 2017 kuntien yhteenlasketun rahoitusjäämän määrä arvioidaan olevan +0,51 miljardia euroa. Vuonna 2018 rahoitusjäämän ennustetaan olevan +0,09 miljardia euroa ja vuonna 2019 -0,25 miljardia euroa.

Investointien nettomäärän ennustetaan vuonna 2017 olevan noin 3,55 miljardia euroa. Vuoden 2018 investointitasoksi arvioidaan 3,60 miljardia euroa ja vuoden 2019 tasoksi 3,75 miljardia euroa. Lainakannan arvioidaan nousevan siten, että vuonna 2017 lainakanta on 17,63 miljardia euroa, vuonna 2018 17,60 miljardia euroa ja vuonna 2019 17,89 miljardia euroa.

Lähteet:

Kuntatalousohjelma vuodelle 2018, Syksy 2017, VM:n julkaisu 31a/2017 .

Kuntaliitto: Kuntatalouden kehitys vuoteen 2021

<https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2017/kuntien-keskimääräinen-tuloveroprosentti-laskee-ensimmäisen-kerran-yli-20-vuoteenkunnat.net>, luettu 23.11.2017.

1.5. Talousarvion laadintaperusteet

Käyttötalouden osalta talousarvio on valtuustoon nähden sitova toimielintasolla ja kaupunginhallitukseen ja lautakuntiin nähden tehtävä tai osatehtävä tasolla.

Investoinnit ovat valtuustoon nähden sitovia hankeryhmittäin toimielintasolla kuitenkin siten, että mikäli yksittäisen investointihankkeen arvo on yli 500.000 euroa, käsitellään se erillisenä hankkeena, jolle myönnetään oma määräraha. Ylijäämärahasto- ja yhdistymisavustusinvestointien määrärahat myönnetään yksilöidyille hankkeille.

Kaupunginhallitus on vahvistanut Kauhavan kaupungin taloussuunnitelmakaudeksi 3 vuotta.

Kaupungin hallinnoimat hankkeet on budjetoitu sille tehtäväalueelle, joka vastaa hankkeen hallinnoinnista. Hankkeiden kuntarahaosuuksiin on vuodelle 2018 varattu yhteensä 309.720 euroa.

Palkat on budjetoitu vakanssirakenteen mukaisena. Palkkoihin on varattu 1,0 prosentin sopimuskorotus. Kilpailukyky sopimukseen perustuen lomarahojen määrää on leikattu 30 prosentilla. Palkkoja ja henkilöstömenoja tarkastellaan lähemmin luvussa 2.3 Henkilöstö.

Kuntayhtymät ja muu yhteistyö

Perusturvan järjestäminen on vuoden 2009 alusta lukien siirretty Kuntayhtymä Kaksineuvoiselle, johon kuuluvat Kauhavan kaupungin lisäksi Lappajärven ja Evijärven kunnat. Kansalaisopistopalvelut ostetaan Järvilakeuden kansalaisopistolta. Ympäristöterveydenhuollon palvelut hankitaan Seinäjoen kaupungilta. Seinäjoen kaupungilta / Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitokselta ostetaan palo- ja pelastustoimen palvelut. Näin ollen merkittävin menoryhmä kaupungin talousarviossa on palvelujen ostot. Velkaneuvontapalvelut ostetaan Lappajärven kunnalta.

Kauhavan kaupunki tuottaa Evijärven ja Lappajärven kunnille maaseututoimen viranomaispalvelut sekä maatalous- ja turkistarhayrittäjien lomituspalvelut sekä varhaiskasvatuspalvelut. Lappajärven kunnalle myydään musiikkiopistopalvelut sekä etsivän nuorisotyöntekijän työpanosta.

Kaupungin käyttötalouden menoihin sisältyvät seuraavat merkittävät maksusuudet kuntayhtymille ja muille yhteistyökumppaneille:

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen	59.310.060 euroa
Siitä:	
- Kuntayhtymä Kaksineuvoisen oma toiminta	36.911.900 euroa
- Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	21.019.640 euroa
- Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä	1.071.120 euroa
- Esh:n ostot yksityisiltä palveluntuottajilta	182.700 euroa
Etelä-Pohjanmaan liitto	233.800 euroa
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä	0 euroa
Järviseudun ammatti-instituutin kuntayhtymä	0 euroa
Seinäjoen kaupunki, ympäristöterveydenhuolto	424.500 euroa
Seinäjoen kaupunki, palo- ja pelastustoimi	1.517.010 euroa
Järvilakeuden kansalaisopisto	185.000 euroa

Ammatillisen koulutuksen kuntayhtymät saavat toimintaansa valtiolta täyden yksikköhinnan mukaisen rahoituksen lisättyä investointilisällä. Tämän ns. ylläpitäjämallin mukaan kotikunnille ei määrätä erillistä maksuosuutta, vaan kunnat osallistuvat ammatillisen koulutuksen rahoitukseen niiltä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta perittävällä asukaskohtaisella rahoitusosuudella. Jäsenkuntien mahdollinen suoritusvelvollisuus kuntayhtymän menoihin on sovittu perussopimuksissa tai erillisillä päätöksillä.

Avustusmäärärahat

Avustusmäärärahat perustuvat osittain sopimuksiin ja aikaisemmin tehtyihin päätöksiin. Muilta osin avustuskäytännöt on yhtenäistetty kaupungin taloudellisiin ja toiminnallisiin olosuhteisiin sopiviksi. Asukaslautakunnat päättävät kaupunginosien alueella toimivien kyläyhdistysten ym. paikallisten toimijoiden avustamisesta.

Kaupunginhallitus ei myönnä vuosittaisia toiminta-avustuksia.

Toimielimien käytössä olevat avustusmäärärahat on ilmoitettu luvussa 2 Käyttötalousosa kunkin toimielimen kohdalla.

Verotulot

Kaupungin tuloveroprosentiksi vuodelle 2017 on määrätty 21,75. Veroprosentti on ollut sama vuodesta 2014 alkaen. Vuodelta 2016 toimitetussa verotuksessa Kauhavan kaupunki sai kunnallista tuloveroa 47,8 miljoonaa euroa. Vuoteen 2015 verrattuna tuloveron määrä väheni 1,0 prosenttia, kun valtakunnallisesti kunnallisen tuloveron määrä kasvoi 0,8 prosenttia. Kauhavan osalta heikohkoa kehitystä selittää työllisyystilanteen heikkeneminen, väestön väheneminen ja ikääntyminen sekä osin myös vielä myös Lentosotakoulun lakkauttaminen. Vuoden 2017 alkuvuoden aikana kunnallisveron tilitykset ovat olleet vuotta 2016 alhaisemmat, ja marraskuulle osuva edellisen vuoden maksunpanotilitys ja joulukuulle kohdistuva vuoden 2017 kuntakohtaisen jako-osuuden tarkistus huomioiden kunnallisen tuloveron tilitykset tulevat jäämään noin 0,4 miljoonaa euroa eli 0,9 prosenttia vuoden 2016 tilityksiä alhaisemmaksi. Vuonna 2018 kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan 46,7 miljoonaa euroa, mikä on noin 0,3 miljoonaa euroa eli 0,6 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2017.

Yhteisöveron tuotto oli lokakuun 2017 lopussa noin 0,2 miljoonaa euroa edellisen vuoden vastaavaa aikaa korkeampi. Vuonna 2018 kaupungin saaman yhteisöveron määrän arvioidaan euromääräisesti olevan lähes vuoden 2017 tasossa, ja kertymäksi on budjetoitu 3,8 miljoonaa euroa. Prosentteina mitattuna yhteisöveroa arvioidaan vuonna 2018 saatavan 0,7 prosenttia vuotta 2017 vähemmän.

Kiinteistöveron tuotto on budjetoitu kiinteistöjen verotusarvoihin perustuen.

Kauhavan kaupungille on määrätty seuraavat kiinteistöveroprosentit:

Yleinen kiinteistövero	0,95 %
Vakituinen asuinrakennus	0,55 %
Muu asuinrakennus	1,10 %
Voimalaitokset	3,00 %
Rakentamattomat rakennuspaikat	2,00 %.

Verotulojen määräksi on arvioitu:

Tulovero (kunnallisvero)	46.747.000 euroa
Yhteisövero	3.844.000 euroa
Kiinteistövero	4.053.000 euroa
Yhteensä	54.644.000 euroa
Verotulot, euroa/asukas	3.346 euroa

Valtionosuudet

Valtionosuuksiin on budjetoitu valtiovarainministeriön peruspalveluihin maksama ns. yhden putken valtionosuus sekä sen ulkopuolelle jäävät, opetus- ja kulttuuriministeriön päätettävät valtionosuudet. Perusopetuksen kotikuntakorvaukset (menot ja tulot) on budjetoitu käyttötalouteen.

Peruspalvelujen valtionosuus	48.913.500 euroa
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-455.000 euroa
Yhteensä	48.458.500 euroa
Valtionosuudet, euroa/asukas	2.968 euroa

Maksut ja muut toimintatuotot

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen korvaus lomitustoiminnan kustannuksista on budjetoitu toimintatuottoihin.

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen vuokraa kaupungilta toimintaansa tarvitsemia tiloja. Kaupunki vastaa omistamiensa tilojen kunnossapitokustannuksista sekä pääosin siivouksesta. Kuntayhtymä maksaa perussopimuksen mukaisesti vuonna 2018 käyttövuokraa 3,40 euroa/m² ja korvaa siivouksesta siivousintensiteetin mukaisesti perushinnasta 5,37 euroa/m² viikoittaisen siivouskertojen mukaisesti johdetut kulut. Lisäksi kuntayhtymä maksaa pääomavuokrana kiinteistöjen suunnitelman mukaiset poistot. Kaupunki myy Kuntayhtymä Kaksineuvoiselle myös ateriapalveluita.

Kauhavan Vesi Oy vuokraa toimintaansa tarvitsemat, kaupungin omistuksessa olevan vesihuolto- ja jätevesihuolto-omaisuuden. Omaisuuden siirtoa yhtiön omistukseen selvitetään vuoden 2018 aikana kun yhtiö saa omaisuuden siirrosta seuraavasta varainsiirtoveron määrästä verottajan ennakkopäättöksen. Kauhavan Vesi Oy ostaa toistaiseksi kaupungilta taloushallintopalvelut.

Valtionosuuksien yhteydessä maksettavat perusoppilaiden kotikuntakorvaukset on budjetoitu toimintatuottoihin.

Lainanottoperiaatteet ja maksuvalmiuden ylläpitäminen

Pitkäaikaista lainaa otetaan kaupunginvaltuuston talousarviossa tai erillisenä päätöksenä hyväksymä enimmäismäärä vuodessa. Talousarvion rahoitusosassa määritelty pitkäaikaisten lainojen lisäys on valtuustoon nähden sitova. Pitkäaikaisten lainojen nostovaltuuksista määrätään hallintosäännössä.

Lainojen lyhennysten ja suunnitelman mukaisten poistojen tasoa pyritään lähentämään. Lainakanta pidetään lainakustannusriskien minimoimiseksi mahdollisimman monipuolisena ja korkoriskeiltä voidaan suojautua eri instrumentteja käyttäen.

Talousarviolainojen lisäksi kaupunki voi käyttää lyhytaikaisia rahoitusinstrumentteja maksuvalmiuden turvaamiseksi. Kaupungilla on sopimukset kuntatodistusohjelmista Danske Bank Oyj:n, Nordea Pankki Suomi Oyj:n ja Kuntarahoitus Oyj:n kanssa. Lyhytaikaisen luoton nostovaltuuksista em. sopimusten rajoissa määrätään hallintosäännössä.

Taloussuunnitelma

Sote- ja maakuntauudistusta ei ole huomioitu taloussuunnitelmassa, koska uudistus on vasta valmistelu- ja lakiluonnosvaiheessa.

Veroprocentit pidetään taloussuunnitelmakaudella vuoden 2017 tasolla. Tuloveroprosentti on jonkin verran Etelä-Pohjanmaan keskimääräistä tasoa korkeampi, mutta tärkeimmät (yleinen ja vakituisen asuinrakennuksen) kiinteistöveroprosentit maakunnallisen keskiarvon alapuolella.

Menokehityksen arvioidaan pysyvän suunnitelmavuosina maltillisena. Vuoden 2018 alkupuolella kaupungille laaditaan talouden tasapainottamissuunnitelma, joka sisältää käyttötalouden tarkastelun lisäksi myös investointisuunnitelman vuoteen 2025.

Vuoden 2018 talousarvio on laadittu lievästi alijäämäiseksi. Maltillisesta menokehityksellä ja kunnallisen tuloveron tuoton ennustelun kasvun johdosta tuloslaskelma saadaan käännettyä ylijäämäiseksi vuonna 2019 ja vuonna 2020 päästään nollatulokseen. Poistojen määrän lisääntyminen raskaan investointiohjelman seurauksena ja korkomenojen kasvu lainakannan kasvaessa rasittaa talouden tasapainoa.

Suunnitelmakauden aikana on kiinnitettävä erityistä huomioita tuottavuuden parantamiseen ja toimintatapojen tehostamiseen. Henkilöstölisäyksiin on suhtauduttava kriittisesti. Tulossa olevalla sote- ja maakuntahallintouudistuksella on vaikutuksia myös kaupungin henkilöstöön. Mikäli uudistus toteutuu suunnitellun mukaisesti, maaseutu- ja lomatoimen henkilöstö siirtyvät maakunnan palvelukseen vuonna 2020. Uudistuksella on mahdollisesti vaikutusta myös kaupungin tukipalveluhenkilöstöön ruokahuollossa ja puhtauspalveluissa sekä palkanlaskennassa.

Poistoja lisäävät investoinnit tulee suunnitelmakauden jälkeen laskea vuosikatetason alapuolelle, jotta kaupungin velkaantuminen saadaan taitettua laskuun. Investointitaso on ollut kaupungin taloudelliseen kestävyysnähtävään nähden selvästi liian korkea vuodesta 2013 alkaen.

Lainakanta kasvaa taloussuunnitelmakaudella peräti 17,8 miljoonalla eurolla johtuen korkeasta investointitasosta ja siitä, että investointeja ei pystytä rahoittamaan tulorahoituksella. Jotta rahoitus muilta osin olisi tasapainossa, pitäisi lainojen lyhennysten jäädä vuosikatteen määrää pienemmiksi. Suunnitelmavuosina tavoitteeseen ei päästä mm. siksi, että vuonna 2019 erääntyy pääomaltaan 5,0 miljoonan euron kertalyhenteinen laina. Lainojen lyhennyksiä joudutaan siis osittain maksamaan uutta lainaa ottamalla.

Suunnitelman lähtökohtana on vuoden 2016 tilinpäätöksen mukainen 11,0 miljoonan euron kumulatiivinen ylijäämä. Vuoden 2017 tulokseksi on huomioitu alkuperäisen talousarvion mukainen 0,370 miljoonan euron ylijäämä. Vuoden 2018 tuloksen arvioidaan muodostuvan 0,348 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Vuosi 2019 muodostuu 0,080 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi, ja vuonna 2020 päästään nollatulokseen. Taloussuunnitelman mukaan kaupungin tase pysyy ylijäämäisenä suunnitelmakaudella.

1.6. Talousarvion sitovuus ja tilivelvollisuus

Kaupunginvaltuusto vahvistaa taloussuunnitelman ensimmäisen vuoden (2018) talousarviona sitovana noudatettavaksi ja taloussuunnitelman 2019 – 2020 ohjeellisena noudatettavaksi.

Valtuusto päättää ulkoiset määrärahat ja tuloarviot sekä tavoitteet toimielimittäin, paitsi perusturvan osalta, jolle päätetään oma määräraha toimiala-tasoisena. Investointimäärärahat myönnetään toimielimille hankkeittain. Talousarvio on siis kaupunginvaltuustoon nähden sitova bruttomääräisenä käyttötalouden ulkoisten erien osalta toimielintasolla ja investointien osalta toimielintasolla hankkeittain tai hankeryhmittäin.

Rahoituslaskelman eristä pitkäaikaisten lainojen lisäys on valtuustoon nähden sitova siten, että se osoittaa talousarviopäätöksellä otettavan uuden lainan enimmäismäärän. Määrärahojen riittävästä, tuloarvioiden ja tavoitteiden toteutumisesta vastaavat tilivelvolliset viranhaltijat ja ao. toimielimet. Tilivelvolliset viranhaltijat on mainittu toimielinakohtaisten tavoitteiden yhteydessä. Perusturvan osalta tilivelvollinen on kaupunginjohtaja, tuloslaskelman erien sekä pitkäaikaisten lainojen lisäyksen

osalta hallintojohtaja. Teknisen toimialan investoinneista tilivelvollinen on tekninen johtaja, sivistystoimialan investoinneista sivistysjohtaja ja kaupunginhallituksen investoinneista kaupunginjohtaja.

1.7. Talouden tasapaino – vaatimuksen toteutuminen

Kuntalaki edellyttää, että kunnan talouden on oltava tasapainossa. Kauhavan kaupungin taseessa 1.1.2017 on kertynyttä ylijäämää 10.984.000 euroa. Taloussuunnitelman mukaan kaupungin tase pysyy ylijäämäisenä myös taloussuunnitelmakauden ajan. Näin ollen kuntalain edellyttämä talouden tasapainovaatimus toteutuu, eikä erillistä toimenpideohjelmaa tarvita.

1.8. Konsernin tavoitteet

Kuntalaki korostaa valtuuston vahvaa asemaa ja kokonaisvastuuta toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä. Kuntataloutta tarkastellaan yhä enenevässä määrin konsernitasolla, mm. tunnusluku- ja kriisikuntamittaritar- kastelussa keskitytään koko kuntakonserniin. Kaupungin on omistajaohjauksella huolehdittava siitä, että tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kauhavan kaupungin konserniohje on päivitetty kaupunginvaltuustossa 29.5.2017. Siinä annetaan toimintaohjeet ja periaatteet Kauhava-konserniin kuuluville tytäryhteisöille ja soveltuvin osin kuntayhtymille ja osakkuusyhteisöille.

Kauhavan kaupunkistrategiassa koko konsernin talouden tasapaino ja järkevät investoinnit on keskeisenä päämääränä. Kaupunkikonsernin talouden tasapainoon vaikuttaa merkittävästi myös tytäryhtiöiden ja Kuntayhtymä Kaksineuvoisen toiminta. Tämän vuoksi tytäryhtiöiden toiminnan tulee olla taloudellista ja tuloksen oltava vähintään lievästi voitollinen. Kuntayhtymä Kaksineuvoisen toiminnassa huomiota tulee kiinnittää tehokkuuteen ja taloudellisuuteen, mutta myös palvelujen vaikuttavuuteen.

Kauhavan kaupunki asettaa koko kuntakonsernia koskien seuraavat tunnuslukutavoitteet:

Konsernille asetetut tavoitteet	TP2015	TP2016	TA2018	TS2019	TS2020
Konsernin toimintatulot toimintamenoista, %:a	56,4	53,1	yli 50	yli 50	yli 50
Konsernin vuosikate poistoista, %:a	129,3	116,3	yli 100	yli 100	yli 100
Konsernin omavaraisuusaste, %:a	32,4	32,3	yli 32	yli 32	yli 33
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %:a	43,3	42,6	alle 43	alle 44	alle 45
Konsernin korolliset lainat, €/asukas	6179	6500	alle 7000	alle 7300	alle 7500

On huomattava, että kaupunkikonsernin tunnuslukuihin vaikuttavan kaupungin oman ja sen tytäryhtiöiden toiminnan lisäksi myös kuntayhtymien toiminta jäsenkuntien omistussuuden mukaisesti. Tämän vuoksi tunnuslukujen kehitykseen ei voida vaikuttaa ainoastaan kaupungin päätöksenteolla.

Tunnuslukutavoitteet asetetaan tarkoituksena varmistaa konsernin talouden tasapaino. Lainamäärä tulee kasvamaan taloussuunnittelukaudella merkittävästi. Tavoitteena kuitenkin on kääntää lainamäärä laskuun heti vuoden 2020 jälkeen.

Konsernille yhteisesti asetettujen tavoitteiden lisäksi asetetaan tytäryhtiöille ja Kuntayhtymä Kaksineuvoiselle seuraavat tavoitteet:

Vuokrataloyhtiöt

Ryhmään kuuluvat Kauhavan Vuokra-asunnot Oy ja sen tytäryhtiöt As Oy Kauhavan Jokihovi sekä As Oy Tilhentupa 1 ja 2.

Vuokra-asunnot Oy ostaa taloushallintopalvelut kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet:

- Tilikauden tulos:
  - lievästi positiivinen
  - yhtiöillä ei ole velvollisuutta maksaa osinkoa kaupungille
- Yhtiön vakavaraisuus paranee:
  - omavaraisuusaste yli 12 % vuonna 2020
- Yhtiöiden maksuvalmius on hyvä:
  - quick ratio – tunnusluvun tavoitearvo vähintään 0,5
- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
  - rahoitustulos vähintään nolla
- Vieraan pääoman määrä:
  - enintään 500 euroa / vuokrattu m²

Toiminnalliset tavoitteet:

- Asukkaille tarjotaan viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö:
  - asukasvaihtuvuus enintään 30 % / vuosi
- Tilojen käyttöaste:
  - vähintään 90 %:ssa tiloista on vuokralaiset
- Päätöksen saaminen asuntohakemukseen:
  - enintään 7 päivää hakemuksen jättämisestä
- Vuokrasaamiset:
  - saamisten määrä enintään 3 % liikevaihdosta
- Poistot vastaavat lainojen lyhennyksiä
  - lainoja lyhennetään vuosittain vähintään poistojen verran
- Yhtiö voi toimia asuntomarkkinatilanteen edellyttäessä kaupunkistrategian mukaisesti kiinteistöjä hankkivana ja asuntoja rakennuttavana operaattorina

Yritys- ja toimitilayhtiöt

Ryhmään kuuluvat Kiinteistö Oy Kauhavan Säästökeskus, Kiinteistö Oy Riihi, Kiinteistö Oy Tietotalo ja Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy, josta on muodostettu kaupungin koko alueen kattava yritystiloja hallinnoiva ja rakennuttava yhtiö.

Elinkeinotoiminnan edellytyksiin liittyvien yhtiöiden toimitusjohtajuudet keskitetään samalle henkilölle ja taloushallinnot siirretään kaupungin taloustoimiston vastattavaksi.

Konsernirakennetta tiivistetään fuusioimalla soveltuvat yhtiöt Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy:öön.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
  - vähintään nollatulos.
  - yhtiöillä ei ole osingonmaksuvelvollisuutta kaupungille
- Yhtiön vakavaraisuus paranee:
  - omavaraisuusaste yli 15 % vuoteen 2020 mennessä
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
  - quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 0,5

- Yhtiön tulo-rahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
  - rahoitustulos vähintään nolla

Toiminnalliset tavoitteet:

- Tilat ovat vuokrattuina / käytössä mahdollisimman täysimääräisesti:
  - käyttöaste vähintään 90 %
- Vuokrasaamisten määrä:
  - enintään 3 % liikevaihdosta
- Omistuksen siirto yrittäjälle / sijoittajalle on mahdollista

Kauhavan Vesi Oy

Kauhavan Vesi Oy tuottaa talous- ja jätevesihuoltoa Kauhavan kaupungin asukkaille ja alueen teollisuudelle. Yhtiön tavoitteena on tarjota alueelle korkealaatuinen ja varma palvelutaso nyt ja tulevaisuudessa. Toimintaa ohjaavat asiakaslähtöisyys, suunnitelmallisuus ja kestävä kehityksen periaatteet.

Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
  - voitollinen/positiivinen
  - tuottovaatimus sijoitetulle pääomalle: 2 %
- Yhtiön vakavaraisuus:
  - omavaraisuusaste yli 25 %
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
  - quick ratio-tunnusluvun arvo on vähintään 1,0
- Yhtiön tulo-rahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
  - rahoitustulos positiivinen
- Investoinnit:
  - tavanomaiset, vuotuiset investoinnit rahoitetaan tulo-rahoituksella.
  - merkittävät toiminnan laajennus-, laitos- yms. investoinnit voidaan rahoittaa lainalla.
  - kaupunki ei osallistu yhtiön investointien rahoittamiseen.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Toimintavarmuus:
  - yksittäisen vedenjakelukatkoksen enimmäispituus 12 tuntia
- Veden laatu:
  - talousvesi täyttää talousvesiasetuksen (461/2000) mukaiset terveysperusteiset sekä laatusuosituksen mukaiset laatuvaatimukset
- Jätevedenpuhdistamojen toiminta:
  - puhdistettu jätevesi täyttää viranomaisten ja lupaehtojen vaatimukset
- Vuotovesien määrää pyritään vähentämään:
  - jätevesiverkostoja saneerataan Kauhavan, Korttesjärven ja Voltin puhdistamojen käsittelypiirissä olevien verkostojen osalta vuotovesimäärän pienentämiseksi
  - Mittari, vuotovesikerroin tavoitearvo on 2.

Kauhavan Kaukolämpö Oy

Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut Kauhavan kaupungilta.

Taloudelliset tavoitteet:

- Taloudellinen tulos:
  - voitollinen/positiivinen
  - tuottovaatimus sijoitetulle pääomalle: 2 %
- Yhtiön vakavaraisuus:
  - omavaraisuusaste yli 25 %
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
  - quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 1,0
- Yhtiön tulorahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
  - rahoitustulos positiivinen
- Investoinnit:
  - tavanomaiset, vuotuiset investoinnit rahoitetaan tulorahoituksella
  - merkittävät toiminnan laajennus-, laitos- yms. investoinnit voidaan rahoittaa lainalla, jolle kaupunki voi myöntää omavelkaisen takauksen voimassaolevan lainsäädännön puitteissa
  - kaupunki ei osallistu yhtiön investointien rahoittamiseen.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Lämmönjakelun turvaaminen kaikissa olosuhteissa:
  - toimitusvarmuus asiakasjakelussa 99,9 %
- Asiakkaiden / Liittymien määrä:
  - uusia liittyjiä otetaan, mikäli se on mahdollista nykyinen verkosto kannattavasti hyödyntäen ja sitä kustannustehokkaasti laajentaen
- Lämmöntuotannossa hyödynnetään kannattavuustavoitteesta tinkimättä mahdollisimman paljon uusiutuvaa energiaraaka-ainetta:
  - uusiutuvan energiaraaka-aineen osuus vähintään 95 %
- Lämpöhävikin määrän minimointi:
  - verkoston hyötysuhde vähintään 86 %

Kauhavan Jäähalli Oy

Taloudelliset tavoitteet

- Taloudellinen tulos:
  - vähintään nollatulos
- Käyttötuntihinta:
  - hoitokustannukset kattava
- Kaupunki tukee yhtiötä vuonna 2018 taloudellisesti vain yhtiön pääomakulujen kannalta välttämättömällä määrällä
- Yhtiön vakavaraisuus vahvistuu:
  - omavaraisuusaste vähintään 20 % vuonna 2020
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
  - quick ratio – tunnusluvun arvo vähintään 0,5.

Toiminnalliset tavoitteet:

- Käyttötunnit: vähintään 1500 tuntia
- Kesäaikaisen käytön kehittäminen
- Yhtiö ostaa taloushallintopalvelut kaupungilta
- Selvitetään yhteistyömahdollisuudet kaupungin kanssa ja/tai toiminnan kunnallistaminen.

Suomen Yrittäjäopiston Kannatus Oy

Taloudelliset tavoitteet

- Taloudellinen tulos:
  - voitollinen/positiivinen
- Yhtiön vakavaraisuus:
  - omavaraisuusaste yli 50 %
- Yhtiön maksuvalmius on hyvä:
  - quick ratio – tunnusluvun arvo on vähintään 1,0
- Yhtiön tulo-rahoitus riittää lainoihin ja korvausinvestointeihin:
  - rahoitustulos positiivinen

Toiminnalliset tavoitteet

- Suomen Yrittäjäopiston päätoimipaikka ja hallinto sijaitsevat Kauhavalla
- Suomen Yrittäjäopistolla on valtakunnallisesti tunnustettu asema yrittäjäkoulutuksen edistäjänä ja uudistajana vuonna 2018.
- Selvitetään edellytykset muodostaa Yrittäjäopiston korttelista toimitilojen, kustannusten ja markkinoinnin kannalta jäsentynyt ja tehokas sekä omistajuudeltaan yhtenäinen kokonaisuus.
- Yrittäjyyksluotoiminnan kehittäminen yhdessä Kauhavan kaupungin kanssa.

Kuntayhtymä Kaksineuvoinen:

- Kuntayhtymän päätehtävänä on järjestää jäsenkuntiensa (Kauhava, Evijärvi, Lappajärvi) asukkaille perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen palvelut.
- Yhtymä tuottaa perusturvapalvelut kaupungin asettaman rahoituskehyksen puitteissa ja koordinoi erikoissairaanhoidon ja erityishuollon palvelujen käyttöä.
- Kauhavan alueella on normaalien terveyskeskuspalvelujen lisäksi lääkärin iltavastaanotto- ja viikonlopun kiirevastaanotto sekä tarvittava osastohoito. Tarvittavat sosiaali- ja ikäihmisten palvelut on saatavissa Kauhavan kaupungin alueella.
- Perusturva on järjestettävä kustannustehokkaasti.
- Palvelutuotantoa kehitetään kaikilla tulosalueilla kohti valtakunnallisia laatusuosituksia.
- Kuntayhtymän talouden ja toiminnan kehittymistä seurataan säännöllisellä kuntayhtymän yhtymähallituksen ja johtajan raportoinnilla kaupungille.
- Sote-uudistuksen valmisteluun osallistutaan aktiivisesti tavoitteena Kauhavan kaupungin alueen muodostuminen Etelä-Pohjanmaan pohjoisen alueen sote-palveluja tarjoavaksi keskkukseksi.
- Täyden palvelun sote-keskusta valmistellaan yhdessä kaupungin, kuntayhtymän ja Härmän Kuntoutus Oy:n kanssa. Tavoitteena on yksityisessä omistuksessa oleva kiinteistö, jossa palvelut tuottaa maakunnan liikelaitos yhdessä yksityisten toimijoiden kanssa.

2. KÄYTTÖTALOUSOSA

Ulkoisten toimintatuottojen määräksi arvioidaan 11.643.110 euroa, mikä on 93.730 euroa (-0,8 %) vähemmän kuin vuoden 2017 talousarviossa. Myyntituottoja on arvioitu kertyvän 6.704.800 euroa. Vuoden 2017 talousarvioon verrattuna myyntituotot kasvavat 0,5 prosenttia. Maksutuotoiksi on budjetoitu 1.885.640 euroa, missä on vuoteen 2017 verrattuna vähennystä 5,8 prosenttia. Muutosta selittää varhaiskasvatusmaksujen määrätymiseen tulossa oleva muutos. Tukien ja avustusten määrä kasvaa 29,2 prosentilla ollen 549.100 euroa. Muutos johtuu mm. kaupungin hallinnoimien hankkeiden lisääntymisestä, jolloin hankkeiden rahoitukseen saatava euromäärä kasvaa. Muita toimintatuottajia arvioidaan kertyvän 2.503.570 euroa, mikä on 0,8 prosenttia vuodelle 2017 budjetoitua vähemmän.

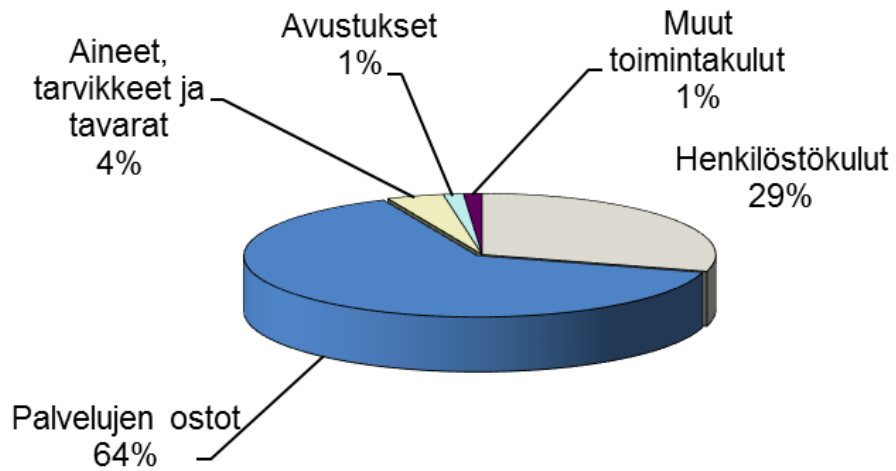
Kaupungin käyttötalouden ulkoiset menot vuodelle 2018 ovat talousarvion mukaan 109.776.280 euroa. Vuoden 2017 talousarvion käyttötalousmenoihin verrattuna vuoden 2018 menot ovat 328.370 euroa (-0,3 %) pienemmät. Vuodelle 2018 budjetoidut henkilöstökulut ovat 32.311.590 euroa. Henkilöstömenot pienenevät 2,4 prosenttia vuoden 2017 budjetoituun verrattuna. Muutosta selittää kilpailukykysovimuksesta seuraava sosiaalivakuutusmaksujen pienenemisen sekä kaupungin työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen kilpailutuksesta seuraava maksupromillen aleneminen. Palkkoihin on varattu 1,0 prosentin sopimuskorotus. Palvelujen ostoihin osoitetaan 70.214.700 euroa, mikä on 0,5 prosenttia enemmän kuin vuoden 2017 talousarviossa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat – tiliryhmän menoihin on budjetoitu 4.310.340 euroa, missä on 4,0 prosentin kasvu edelliseen vuoteen verrattuna. Avustuksiin on budjetoitu 1.538.2500 euroa, mikä on 3,4 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2017 talousarviossa. Muihin toimintakuluihin on varattu 1.401.150, mikä on 2,7 prosenttia kuluvaa vuotta enemmän.

Edellisissä kappaleissa oli kuvattu käyttötalousosan muodostumista tiliryhmätasolla, jolla talousarvio ei kuitenkaan ole sitova. Valtuustoon nähden käyttötalousosa on sitova toimielin-kohtaisten, ulkoisten määrärahojen (toimintamenojen) ja tuloarvioiden (toimintatulojen) suhteen. Toimielimet voivat käyttösuunnitelman hyväksyessään kohdistaa valtuuston myöntämän määrärahan uudelleen parhaaksi katsomallaan tavalla. Sisäiset ja ulkoiset erät on eriteltyinä tehtävittäin tavoitteiden yhteydessä. Sisäiset erät käsitellään informatiivisia.

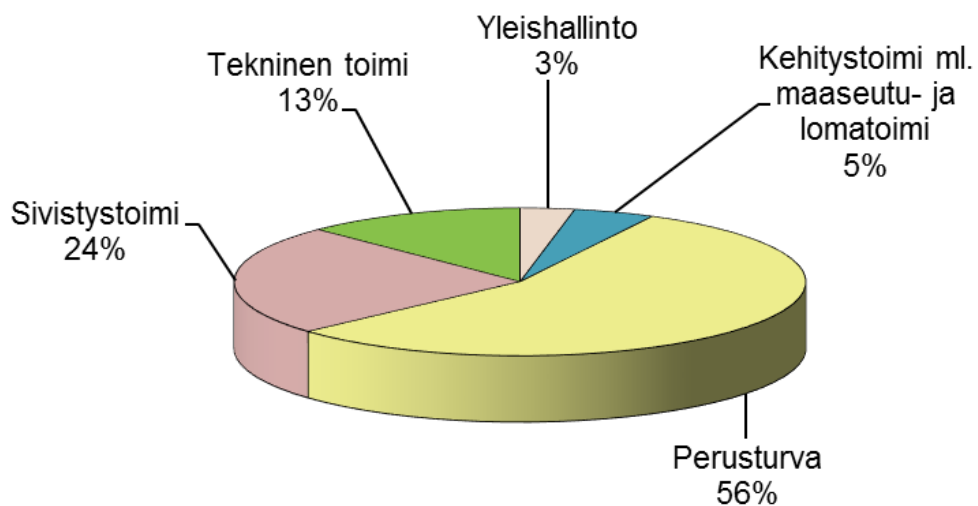
Toimielinten määrärahat ja tuloarviot on esitetty talousarviossa niin, että ne ovat vertailukelpoisia. 1.6.2017 voimaan tulee hallintosäännön mukaan musiikkiopisto kuuluu elämänlaatulautakunnan alaisuuteen. Vertailtavuuden varmistamiseksi musiikkiopiston vuoden 2016 tilinpäätöstiedot ja vuoden 2017 määräraha ja tuloarvio on talousarviossa siirretty elämänlaatulautakunnan lukuihin kasvat- ja opetuslautakunnan luvuista. Näin sekä kasvat- ja opetuslautakunnan että elämänlaatulautakunnan eri vuosien tiedot ovat vertailukelpoisia.

Käyttötalous menolajeittain, ta 2018

Käyttötalousmenot toimialoittain, ta 2018

2.1. Toimielintasoiset tavoitteet ja talousarviot

Toimielimet ovat osana talousarvioprosessia määritelleet valtuustoon nähden sitovat, strategiset tavoitteet. Lisäksi toimielimet ovat voineet asettaa myös ao. toimielimeen nähden sitovia, toiminnallisia tavoitteita. Toimielimistä keskusvaalilautakunnalle ja kaupunginvaltuustolle ei ole asetettu tavoitteita. Perusturvan osalta Kuntayhtymä Kaksineuvoisen tavoitteet on asetettu osana Kauhavan kaupunki – konsernin tavoitteita luvussa 1.6.

2.1.1. Keskusvaalilautakunta

Talous	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Keskusvaalilautakunta			
Toimintatulot, ulkoiset	0	0	60.000
Toimintamenot, ulkoiset	-95	-62.250	-149.310
Toimintakate, ulkoinen	-95	-62.250	-89.310
Toimintatulot, sisäiset + ulkoiset	0	0	60.000
Toimintamenot, sisäiset + ulkoiset	-95	-62.250	-149.310
Toimintakate	-95	-62.250	-89.310

Vuonna 2018 toimitetaan presidentinvaalit ja todennäköisesti maakuntavaalit. Suunnitelmavuonna 2019 on eduskuntavaalit ja europarlamenttivaalit.

2.1.2. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtäväalueena on tilintarkastus.

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on hallintojohtaja.

Strategiset tavoitteet, mittarit ja tavoitetaso

- Jatkuvasti laadukas ja hyödyllinen arviointitoiminta (=arviointiprosessi)
  - Vuoden 2017 arviointikertomuksen laadinta ja tilintarkastuksen toteuttaminen sekä tilinpäätöksen hyväksymisen valmistelu kaupunginvaltuustolle kesäkuun 2018 kokoukseen
  - "Puhdas" tilintarkastuskertomus
- Tilintarkastustoiminnan ohjaaminen
  - Lakisääteisen tilintarkastuksen toteutuksen varmistaminen
  - Kaikki tarkastuspäivät JHTT:n toimesta

Talous Tarkastuslautakunta	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Toimintatulot, ulkoiset	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset	-31.591	-44.270	-38.950
Toimintakate, ulkoinen	-31.591	-44.270	-38.950
Toimintatulot, sisäiset + ulkoiset	0	0	0
Toimintamenot, sisäiset + ulkoiset	-32.062	-44.270	-38.950
Toimintakate	-32.062	-44.270	-38.950

Hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin vuosittaiset painopistealueet kaupunkikonsernin kokonaisarvioinnissa tarkentuvat arviointisuunnitelmassa ja työohjelmassa. Tarkastuslautakunta voi myös erikseen päättää muiden (ad hoc) arviointien ja tarkastusten toteuttamisesta.

2.1.3. Kaupunginvaltuusto

Talous Valtuusto	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Toimintatulot, ulkoiset	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset	83.533	-167.680	-136.420
Toimintakate, ulkoinen	-83.533	-167.680	-136.420
Toimintatulot, sisäiset + ulkoiset	0	0	0
Toimintamenot, sisäiset + ulkoiset	-121.605	-242.880	-169.870
Toimintakate	-121.605	-242.880	-169.870

Kaupunginvaltuuston määrärahaan sisältyy 7.000 euron käyttövarat esimerkiksi valtuuston tutustumis-/opintomatkaan tai iltakoulujen järjestämiseen. Talousarviossa on varaus sähköiseen kokousmenettelyyn tarvittavien laitteiden liisaukseen ja tietoliikenneyhteyksiin.

2.1.4. Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen tehtäväalueina ovat

- hallinto ja talous
- ylijäämärahastot
- kehitystoimen hallinto
- elinkeinot ja kehittäminen
- maaseutu- ja lomatoimi

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on kaupunginjohtaja.

Strategiset tavoitteet:

1. Kauhava tarjoaa yrityksille hyvän ja kehittyvän toimintaympäristön
Mittarit:
  - työllisyysaste, tavoitteena Etelä-Pohjanmaan korkein työllisyysaste
  - työpaikkamäärä, tavoitteena nouseva työpaikkamäärä
2. Kaupungin talous on lievästi ylijäämäinen / tasapainossa
Mittarit:
  - Tuloslaskelma: tilikauden tulos vähintään nolla.
  - Taseen ylijäämä: taseessa on kumulatiivista ylijäämää
3. Investointien määrä viedään kestäväälle tasolle. ei investoida ”komian tähären”
Investoinnin vaikutus vuosikustannuksiin selvitetään osana päätösvalmistelua
Laaditaan investointisuunnitelma vuoteen 2025
Mittarit:
  - Koulukeskuksen valmistumisen jälkeen investointien vuositaso lasketaan vuosikate-
tasoa alemmalle tasolle
  - Lainakanta laskee vuodesta 2021 alkaen
4. Sairauspoissaolojen alentaminen ja sairauslomien pitkittymisen ennaltaehkäisy
Mittarit:
  - Sairauspoissaolojen määrä enintään 13 kalenteripäivää / työntekijä
  - Vuosittain aleneva sairauspoissaolokustannus

Toiminnalliset tavoitteet:

1. Päätöksenteko / asioiden käsittely on viivytyksetöntä ja tasapuolista
Mittarit:
  - Käsittelyaika: alle 3 kuukautta vireilletulosta
  - Toimeenpano: tiedoksianto enintään 10 päivää päätöksenteosta, toimeenpano enin-
tään 10 työpäivää päätöksen lainvoimaistumisesta.
2. Kehityskeskus (elinkeino-, maaseutu- ja lomatoimi) tarjoaa laadukkaat ja kustannustehok-
kaat palvelut
Mittari:
  - Elinkeinotoimen palvelut ja resurssit on järjestetty siten, että yritykset saavat tukea
niiden kaikissa elinkaarivaiheissa.
  - Maaseututoimen palvelut ja resurssit on järjestetty tehokkaasti siten, että tilaluku-
määrä toimihenkilöä kohden on maakunnallista keskiarvoa korkeampi.
  - Lomatoimen palvelut ja resurssit on järjestetty siten, että lomittajien määrä vastaa
lomituspalvelujen kysyntää ja asiakkaat pystyvät pitämään lomansa (26 pv) loma-
vuoden aikana tasaisesti.
  - Yritysten ja mautilojen saamien maaseutuohjelman yritys- ja rakennetukien määrä
on maakunnallista keskiarvoa korkeampi.
3. Kehityskeskus pitää säännöllisesti yhteyttä yrittäjä-, tuottaja-, kehittämis-, ja viranomaisor-
ganisaatioihin.
Mittari:

Talousarvio 2018 ja taloussuunnitelma 2019- 2020

- Maaseutuelinkeinojen sekä elinkeinoasioiden neuvottelukuntien tapaamiset: 2-4 krt/vuodessa.
- Lomituksen yhteistoimintaryhmän palaveri pidetään vähintään kerran vuodessa.
- Riittävät ja laadullisesti kattavat verkostot ja osallistuminen seudulliseen yhteistoimintaan.

Talous	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Kaupunginhallitus			
Toimintatulot, ulkoiset	4.548.739	4.493.910	4.299.070
Toimintamenot, ulkoiset	-7.524.527	-8.381.110	-8.096.580
Toimintakate, ulkoinen	-2.975.788	-3.887.200	-2.975.788
Toimintatulot, sisäiset + ulkoiset	4.832.781	4.770.260	4.581.370
Toimintamenot, sisäiset + ulkoiset	-7.813.755	-8.534.960	-8.368.420
Toimintakate	-2.980.974	-3.764.700	-3.787.050

Keskushallinto

Kauhavan kaupunginhallituksen kahden vuoden toimikausi on alkanut 5.6.2017.

Kaupunginhallituksen talousarviossa on varattu määrärahat kaupunginhallituksen, kehittämistoimikunnan, konserni- ja henkilöstöjaoston, vanhus- ja vammaisneuvoston, yt-ryhmän, työsuojelutoimikunnan, muiden toimikuntien ja asukaslautakuntien kokoukseluihin. Kaupunginhallituksen talousarvioon sisältyy yleis-, talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon, muun yleishallinnon, kehitystoimen hallinnon, elinkeinotoimen ja kehittämisen sekä maaseutu- ja lomatoimen menot ja tulot. Muuhun yleishallintoon sisältyy mm. maksuosuudet velkaneuvontaan, verotuskustannuksiin, Etelä-Pohjanmaan Liitolle, Suomen Kuntaliitolle ja Kuntatyönantajille, yhteisöjen jäsenmaksut, teosto- ja gramex-maksut sekä pieneläinten talteenoton ja joukkoliikenteen kulut. Kehitystoimen toimintaa esitellään jäljempänä tarkemmin.

Kaupunginhallituksen talousarviossa on varattu 100.000 euroa käytettäväksi strategisiin hankkeisiin. Kaupunginjohtaja päättää em. määrärahan käyttämisestä.

Talousarvioon ei sisälly kaupungin yleishallinnon hallinnoimia kehittämishankkeita. Mahdollisten uusien hankkeiden hakeminen edellyttää kaupunginhallituksen hyväksymisen.

Kaupunginhallitukselle on osoitettu 5.000 euron avustusmääräraha, 15.000 euron käyttövarat ja 20.000 euron edustusmääräraha. Kansainväliseen toimintaan on käytettävissä 4.000 euroa. Näiden käytöstä päättää kaupunginjohtaja. Asukaslautakunnille on osoitettu 50.000 euron avustusmääräraha. LSK Business Park Oy:lle on osoitettu 7.500 euron avustusmääräraha upseerikerhon rakennuksen vuotuisiin ylläpitokustannuksiin kaupunginhallituksen päätöksen 6.10.2014 § 255 mukaisesti.

Kaupunki tuottaa omien taloushallintopalvelujensa lisäksi palvelut myös Kauhavan Vuokra-asunnot Oy:lle, Kauhavan Vesi Oy:lle, Kauhavan Kaukolämpö Oy:lle, Kiinteistö Oy Riihelle ja Kiinteistö Oy Kauhavan Tietotalolle. Uusia tytäryhteisöjä otetaan palvelun piiriin tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.

Talous- ja palkkahallinnon kustannukset siirretään vyöryttämällä (kustannuslaskennallisena eränä) hallintokunnille.

Vuonna 2018 sopimusperusteisesti tarjotaan poliisihallinnon ja maistraatin sekä verohallinnon palveluja kaupungintalolla. Kunnanosakeskuksissa on saatavilla työvoimahallinnon palveluja, Alahärmän palvelutoimistosta lisäksi Kelan palveluja. Kaupungilla on käytössä tietoturvallinen suomi.fi – viestit palvelu, jota kautta kuntalaiset voivat laittaa asioitaan vireille sekä saada päätökset.

Työllistämässä on varauduttu velvoitetöylyllistettävien palkkaukseen. Määräraha on arvio, ja sen riittävyys riippuu vuoden aikana työllistettävien määrästä.

Kaupungilla on tiedotuskanavana kotisivujen lisäksi käytössä Facebook-profiili. Tämä helpottaa ja nopeuttaa tiedottamista, mutta se myös edellyttää kaikkien hallintokuntien sitoutumista ja työpanoksen osoittamista tähän työhön.

Tietoturvaan, käytännössä henkilökunnan tietoisuuteen tietoturvasta, joudutaan panostamaan aiempaa enemmän mobiililaitteiden käytön lisääntyessä ja tietoturvauhkien lisääntyessä.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Sote- ja maakuntaudistuksen toteutus vuonna 2020 edellyttää kunnilta valmistautumista muutokseen jo taloussuunnitelmakaudella. Uudistuksella on merkittävä vaikutus kuntien talousarvioihin, kun taloudellisesti merkittävin toimiala siirtyy pois kuntien budjeteista. Muutoksella on vaikutusta myös kuntien tukipalveluhenkilöstön tarpeeseen. Uudistuksen myötä myös kuntien toiminnan rahoitus muuttuu merkittävästi. Valtionosuusjärjestelmää tullaan muuttamaan ja kunnallisen tuloverotuksen taso laskee vuonna 2020 12,3 prosenttiyksikköä. Uudistuksen vaikutukset tulee tiedostaa ja ottaa huomioon päätöksenteossa.

Valtionosuuksien leikkaamista jatketaan vuonna 2018, mikä kiristää kuntataloutta edelleen. Kauhavan kaupungin osalta myös investointitasosta seuraava suunnitelman mukaisten poistojen raju kasvaminen ja investointien rahoittamisesta seuraava velkaantuminen kiristää kaupungin taloutta merkittävästi, erityisesti heti suunnittelukauden jälkeen. Kauhavan työikäisen väestön määrän pieneminen vaikuttaa kunnallisveron kertymään.

Palvelujen sähköistäminen ja uudet toimintatavat muuttavat työnkuvia. Kaupunki siirtyy sähköiseen arkistointiin 1.1.2018.

Kehitystoimen hallinto

Tehtäväalueelle on budjetoitu

- elinkeinoasioiden ja maaseutuelinkeinojen neuvottelukunnan kokouskulut,
- kehityskeskukseen yleiset hallintokulut sekä
- kehitysjohdajan viran hoitamisesta aiheutuvat hallinnolliset menot.

Kehityskeskus tarjoaa yhteistyöverkostonsa kanssa kaupungin kehittymisen kannalta keskeisiä ja laadukkaita yrityspalveluita, rakentaa yhteyksiä ja edistää hanketoimintaa tulevaisuuteen suuntautuvalla toimintatavalla. Kehityskeskukseen vastuualueena on myös kaupunkimarkkinointi, matkailutoimialan edistäminen ja maahanmuuton koordinaatio. Maaseututoimi vastaa kiinteänä osana Kehityskeskusta myös Lappajärven ja Evijärven maaseutu- ja lomatoimen järjestämisestä.

Kehityskeskus vastaa sidosryhmäyhteistyöstä, osallistuu elinkeino- ja kehitystoimen osalta kaupunkisuunnitteluun maanhankinnan ja kaavoituksen kautta yhteistyössä teknisen toimen kanssa, vastaa elinkeinotoiminnan yleisestä kehittämisestä sekä uusien hankkeiden valmistelusta.

Elinkeino- ja kehittämistoimi

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- yrityspalvelusihteerin, viestintä- ja markkinointikoordinaattorin ja määräaikaisen yritysasiamiehen toimien hallinnolliset kulut, maahanmuuttokoordinaattorin viran hoidosta aiheutuvat kulut sekä
- erilaisten yrityspalveluiden ja yrityksille suunnattujen tuki- ja asiantuntijapalvelujen sekä koulutuspalvelujen kustannukset.
- hanketoiminnan, markkinointiviestinnän ja matkailun sekä muut maahanmuuton koordinaation kustannukset.

Yritysten palvelut

Kehityskeskuksen oman henkilökunnan ohella kauhavalaisia yrityksiä palvelee kattava yhteistyöverkosto. Elinkeino-toimen palvelut onkin järjestetty Kauhavalla siten, että yrityksiä voidaan tukea toimitali- ja tonttiasioissa, yritystoiminnan aloittamisessa, kehittämis- ja investointihankkeiden suunnittelussa ja uusien työpaikkojen luomisessa yhdeltä luukulta yhteistyössä Suomen Yrittäjäopiston ja muiden alueellisten kehittäjä- ja viranomaisorganisaatioiden kanssa.

Elinkeinoelämän kehittämisedellytysten parantamiseksi, Kehityskeskus esittää määräaikaista yritysasiamiestä vuosiksi 2018–2019. Yritysasiamiehen tehtäviin kuuluu yritysten perustamisen ja yritysten välisen yhteistyön edistäminen, kasvuyrittäjyyden tukeminen sekä uusien yritysten ja investointien sijoittumisessa avustaminen. Tehtävä edellyttää monipuolista työkokemusta yritysten kehittämisestä. Tehtävä on määräaikainen, sillä 1.1.2020 kaavailun maakuntauudistuksen myötä maaseutuhallinto ja lomatoimi siirtyvät maakunnan alaisuuteen. Uudistuksen yhteydessä elinkeinojen kehittämisen resursointi ja resurssien suuntaaminen tulee arvioida uudelleen.

Vuoden 2018 osalta myös aloittavan yrittäjän neuvontaa tarjoavan Uusyrittäjäkeskus Neuvoa-Antavan vastaanotot Kauhavalla jatkuvat. Yrityksille tarjottavia palveluja lisää myös Kehityskeskuksen kanssa kiinteässä yhteistyössä toimiva SeAMKin korkeakoulukoordinaattori, joka tarjoaa alueen yrityksille esimerkiksi SeAMKin tutkimus-, tuotekehitys ja opinnäytetyö-palveluita.

Yrityskohtaisen työn kautta yrityksiä avustetaan kehityshankkeiden suunnittelussa, rahoitusmahdollisuuksien kartoituksessa sekä asiantuntijapalveluiden ja julkisen rahoituksen hankinnassa. Näin halutaan edistää yritysten koulutus- ja kehittämishankkeita, työvoiman saantimahdollisuuksia sekä kaupungin ja yritysten välistä yhteistoimintaa.

Yritysten sijoittumismahdollisuuksia edistetään teollisuustonttien markkinoinnilla ja vapaiden toimitalojen markkinointia Investkauhava.fi-kokonaisuudella. Myös koulutus- ja infotapahtumien järjestämisestä aloittaville ja toimintaansa kehittäville yrityksille eri teemoista (yritystoiminnan aloittaminen ja rahoitus, kansainvälistyminen, tuotekehitys jne.) jatketaan entiseen tapaan.

Säännöllistä yhteydenpitoa jatketaan myös alueen yritysten, yrittäjäjärjestöjen ja elinkeinoelämän muiden toimijoiden kanssa.

Hanketoiminnalla rahoitetaan eri toimijoiden hankkeita sekä maakunnallisina ja seutukunnallisina yhteishankkeina että ainoastaan Kauhavan alueella toteutettavina hankkeina. Hankkeita voivat toteuttaa maakunnalliset, seutukunnalliset ja paikalliset toimijat, kuten oppilaitokset, kyläseurat jne. Merkittävä osa hankkeista rahoitetaan Aisaparin kautta, jolloin kuntarahaosuus katetaan Aisaparille vuosittain maksettavalla jäsenmaksulla. Vuodelle 2018 osalta Aisapari Ry:lle budjetoidaan lisäkehityksen saamiseksi myös lisärahoitusosuus.

Vuoden 2018 painopiste on erityisesti yleishyödyllisten investointihankkeiden toteuttamisen tukemisessa. Yleishyödylliset investoinnit ovat esimerkiksi rakentamista tai korjaamista sekä muuta aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankkimista.

Hankkeiden kautta on mahdollista saada merkittävä lisäresurssi kaupungin alueella olevan yritystoiminnan kehittämiseen ja tukemiseen sekä mm. kaupungin asumisviihtyvyyden ja palvelujen parantamiseen. Varsinaisia kaupungin lakisääteiseen toimintaan kuuluvia hankkeita hankerahoituksen kautta ei ole mahdollista toteuttaa.

Kaupunkimarkkinoinnin tavoitteena on tuoda kaupunkia esille ja luoda positiivista mielikuvaa paikakunnasta. Positiivisella mielikuvalla pyritään vaikuttamaan asukkaiden ja yritysten sijoittumiseen alueelle.

Kaupunkimarkkinointia toteutetaan tapahtumien ja messujen avulla, mainonnan ja sosiaalisen median eri keinoin tekemällä yhteistyötä eri tahojen, kuten Kauhavalla järjestettävien tapahtumien sekä yhdistysten ja seurojen kanssa. Kaupunkimarkkinointiin liittyy olennaisena osana myös matkailumarkkinointi, jonka tavoitteena on markkinoida Kauhavaa matkailu- ja tapahtumakaupunkina. Kaupunkimarkkinointia toteutetaan suunnitelmallisesti vuosittain talousarvion yhteydessä laadittavan vuosikalenterin mukaisesti.

Ulkoisen markkinoinnin kohderyhminä ovat uudet asukkaat ja yritykset sekä matkailijat:

- keväälle keskittyvät asuntotonttimarkkinointiin liittyvät kampanjat
- kesälle Visitkauhava.fi matkailumarkkinoinnin ja tapahtumien kampanjat sekä
- syksyille Investkauhava.fi elinkeinotoimen toimitilojen ja teollisuustonttien kampanjat
- lisäksi ympärivuotisesti on käynnissä erityinen paluumuuttajille suunnattu Tuu jo kotia-kampanjakokonaisuus

Sisäisen markkinoinnin ja tiedotuksen kohderyhmä ovat Kauhavan kaupungin asukkaat. Sisäisen markkinoinnin keinoja ovat mm. toukokuussa ilmestyvä kaupungin tiedotuslehti ja uuden vuoden elokuvailat. Lisäksi vuonna 2018 toteutetaan erillinen Kauhavan sisäinen asumarkkinointi- ja viestintäkampanja.

Kaupunkimarkkinoinnin kampanjoita tulevat olemaan vuonna 2018 mm. paluumuuttajille suunnattu ”Tuu jo Kotia”-kampanjan jatkaminen Visitkauhava.fi -markkinointi kotimaassa ja Ruotsin Västerbottenin alueella yrityksille suunnatut toimitila- ja tonttikampanjat syksyllä, Investkauhava.fi -teemalla sisäinen kampanja

Maahanmuuttoasioista vastaa maahanmuuttokoordinaattori, jonka tehtävä muutettiin vuonna 2016 virkasuhteeksi, koska tehtävän luonne muuttui ja laajeni työperäisten maahanmuuttajien alkukartoituksista ja ohjauksesta myös kuntapaikkojen asukasvalintaan.

Valtio vastaa pääsääntöisesti turvapaikanhakijoista aiheutuneista kustannuksista turvapaikkahakemuksen käsittelyn ajan. Kun kuntapaikan saanut henkilö muuttaa vastaanottokeskuksesta Kauhavan kaupungin alueella olevaan asuntoon, muuttuu hänen kotipaikakseen Kauhavan kaupunki. Tällöin hänellä on samat oikeudet kaupungin palveluihin kuin muillakin kuntalaisilla. Kotouttamistyöstä aiheutuviin kustannuksiin kaupunki saa kuitenkin korvauksen.

Etelä-Pohjanmaan Ely-keskuksen kanssa tehdyn kuntapaikkasopimuksen myötä kaupunki sitoutuu ottamaan keskimäärin 20 pakolaisstatuksen saanutta henkilöä asumaan kuntaan vuosittain sekä järjestämään näille asunnot ja muut tarvitsemansa palvelut. Sopimuksen tehneelle kunnalle maksetaan vuosikorvauksena kotoutumistyöstä aiheutuviin kustannuksiin yhdestä yli 7-vuotiaasta 2.300 euroa vuodessa ja alle 7-vuotiaasta 6.845 euroa vuodessa. Korvausta maksetaan kiintiöpakolaisista neljä vuotta ja muista pakolaisista kolme vuotta ensimmäisestä kotikunnan väestörekisteriin merkittämisestä lukien. Sopimuksen tehneelle kunnalle pakolaisille myönnetty toimeentulotuki korvataan täysimääräisenä kolmen vuoden ajan. Tulkkipalvelujen korvaamiselle ei ole aikarajaa.

Kotouttamislain perusteella kunnan vastuulla on huolehtia myös alkukartoituksen tekemisestä alle kolme vuotta Suomessa asuneille maahanmuuttajille. Alkukartoituksessa selvitetään alle kolme

vuotta Suomessa asuneiden maahanmuuttajien aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Kunnat saavat toiminnasta aiheutuvia kustannuksia takaisin valtion maksaman alkukartoituskorvauksen muodossa.

Kehitystoimen budjetissa maahanmuuton kustannuspaikalla on huomioitu vuoden 2018 talousarviossa maahanmuuttokoordinaattorin viran hoidosta aiheutuvat kulut, arvioitu kustannusten korvaukset alkukartoitusten osalta sekä tulot ja menot kuntapaikkasopimuksesta. Maahanmuuton osalta eri lähteistä saatavat korvaukset kattavat kustannukset lähes kokonaisuudessaan.

Maaseutuhallinto ja lomatoimi

Tehtäväalueelle on budjetoitu:

- maaseutuhallinnon viranomaistoiminta,
- maaseututoimen hanketoiminta ja neuvonta,
- Turkistuotannon kehittämishanke,
- lomituksen hallinto sekä
- maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitus.

Tulossa on muutoksia maatalouden ja lomatoimen hallintoon, valmistelua tehtävien organisoinnista osaksi maakuntahallintoa on tehty nyt reilun vuoden verran. Vuodesta 2020 lukien maaseutu- ja lomahallinto on osa maakuntahallintoa. Pyrkimys on, että lähipalvelua olisi kuitenkin jatkossakin Kauhavan alueella saatavissa. Valmistelevien työryhmien loppuraporttien pohjalta on Kauhavan alueella jäämässä jatkossakin lomatoimen ja maaseutuhallinnon toimipiste.

Maatalouspalveluiden palveluverkosto kattaa koko maakunnan. Palveluverkosto esitetään koostuvan kuudesta päätoimipaikasta sekä paikallisista toimipisteistä. Päätoimipaikoiksi esitetään seuraavia kuntia: Alajärvi, Alavus, Kauhajoki, Kauhava, Kurikka ja Seinäjoki. Nämä päätoimipaikat ovat avoinna arkisin. Kaikissa niissä muissa toimipisteissä, joissa ollut tähän asti kiinteitä palvelupäiviä, palvelua tarjotaan ajanvarauksella ja kevään tukihakuaikaan kiinteitä palvelupäiviä. Maatalouspalvelut toimipisteisiin kootaan sekä viljelijätukihallinnon että maatalouslomituksen palvelut. Maatalouspalvelut pyritään sijoittamaan samoihin tiloihin muiden maakunnan toimintojen kanssa. Maakunnan palvelupisteiden henkilöstöresursseja käytetään joustavasti mm. lomakkeiden vastaanotossa.

Vuoden 2018 maaseutuhallinnon talousarvion viranomaistoiminta

Maaseutuhallinnossa valvonnallisia tehtäviä on siirtynyt Ely-keskuksista kuntiin. Syksyksi on muodostunut uuden ympäristösitoumuksen myötä oma hakusesonki, viljelijöiden on tehtävä tällöin lannan käyttöilmoitus, vuosittainen kasvipeitteisyys on ilmoitettava ja peltomaan laatutesti toimitettava. Sähköinen tukihaku ja siihen liittyvä arkistointi on hiukan helpottanut kevään ruuhkaa, mutta tuonut myös uusia työvaiheita.

Harjoittelijoita tai sijaisia käytetään tarpeen mukaan, toiminta pyritään pitämään valtakunnallisesti ja maakunnallisesti tehokkaana. Pääperiaatteena on, että tukien käsittely ja neuvonta resurssit ovat sillä tasolla, etteivät ne lykkää tai rajoita tukien maksua asiakkaille.

Neuvonta- ja hanketoiminta

Hanketoiminnassa maaseutuohjelman kautta rahoitettavissa ELY-keskuksen kautta haetuissa hankkeissa ei ole tarvittu kuntarahaa. Kuntaraha on saatu keräämällä se yleishyödyllisistä investointihankkeista.

Kehittämisen osalta on tärkeintä, että voidaan tarvittaessa lähteä niihin kehittämistoimenpiteisiin, joilla kannattavan, kilpailukykyisen ja vahvan alkutuotannon edellytykset kyetään Kauhavan hallintoyksikön alueella turvaamaan. Maatalousyrittäjiä aktivoidaan oman toimialan kehittämiseen, uusien liiketoimintamuotojen ja toimintamallien sekä innovaatioiden etsimiseen sekä hyödyntämiseen.

Myös viljelijöiden jaksamista taloudellisesti hankalana aikana pyritään tukemaan niin talouden suunnittelun kun varhaisen välittämisenkin eteenpäin viemisellä alueellamme. Sama näkökulma on myös koulutuksessa, jota oman alueen asiakkaille järjestetään. Koulutustarpeita mietitään yhdessä alueen tuottajista kootun Maaseutuelinkeinojen neuvottelukunnan kanssa, sieltä on myös poikunut uusia kehittämistarpeita ja hankeideoita.

ARVIO KOKONAISTYÖTEHOKKUUDESTA, (tilojen väheneminen arvioitu 2,5 % / vuosi) :

	Maatilojen lkm	Työvoiman määrä	Tilojen lkm / työntekijä
2016	1.177	6 hlö	196
2017	1.146	6 hlö	190
2018	1.113	6 hlö	186
2019	1.086	6 hlö	181
2020	1.058	6 hlö	176

Kokonaistehokkuudesta vähennetään maaseutuviraston työajanlaskentakaavan mukaisesti muuhun työhön kuin viljelijähallintoon käytetty työaika. Tähän muuhun työhön eli kehittämiseen ja muihin viranomaistyöhön kuuluu Kauhavalla keskimäärin 0,8 HTV/ vuosi.

Viljelijähallintoon käytettävä htv on Kauhavalla 2017 noin 220 tilaa/ hlö (5,2 htv, vähennetty muu työ 0,8 HTV/vuosi). Työtehokkuus on Kauhavalla maakunnan kärkeä, kustannukset sitä kautta pienimmästä päästä. Myös jatkossa työtehokkuus näyttäisi pysyvän hyvällä tasoa. Keskimäärin Suomessa 172, 2 tilaa / viljelijähallinnon htv (v. 2013: 173 tilaa / htv).Vaihtelua alueiden välillä 70- max 279 tilaa / htv, viljelijätukien hallintoon käytetty työaika.

Lomatoimi

Hallintoon saadaan laskennallinen valtionkorvaus sekä turkistuottajien että maatalousyrittäjien lomituksen järjestämiseksi vuonna 2016 lomitettujen päivien perusteella. Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista kustannusperusteisesti ja turkistuottajien siirtomäärärahan rajoissa. Maatalousyrittäjät osallistuvat kustannuksiin sijaisapuja maksullisen lomituksen maksuin.

Hallinnossa työskentelee kaksi lomituspalveluohjaajaa, lomituspalvelusihteeri ja lomituspalvelupäällikkö. Hallintoraha riittänee hallinnon menoihin. Tämä henkilöstömäärä tarvitaan, jotta pystymme järjestämään lomituspalvelut tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti. Vuonna 2016 hallinnon tilikauden ylijäämä oli + 24.714,32 huomioituna kaikki menot; sisäiset ja laskennalliset.

Sosiaali- ja terveystieteiden valtakuunnallinen työryhmä on uudistanut maatalouden lomitustarpeiden toimeenpanoa. Sen tulisi vastata muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksia. Maakuntauudistuksen lykkääntymisestä johtuen myös lomitustuudistus lykkääntyy. Se on tarkoitus viedä eduskuntaan alkuvuodesta 2018 ja muutokset tulisivat voimaan yhtä aikaa maakuntauudistuksen kanssa 2020. Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyisi 18 maakunnalle. Turkistuottajien lomituspalvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuu keskitettäisiin Pohjanmaan maakunnalle. Kuntien palveluksessa olevat lomittajat ja lomituksen hallintohenkilöstö siirtyisivät maakuntauudistuksen mukaisella liikkeenluovutusperiaatteella. Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen ja -hallinnon rahoitus siirtyisi maakunnan yleiskatteisen rahoituksen piiriin. Lomituspalvelujen ohjaus ja valvonta siirtyisi uuteen Valtion ohjaus- ja valvontavirastoon. Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle (Mela) säädettäisiin tehtävä, jonka mukaan sillä olisi mahdollisuus tarjota lomituksen liittyvää osaamistaan maakunnille tai uudelle ohjaus- ja valvontavirastolle. Hallinnollista työtä kevennetäisiin muun muassa yksinkertaistamalla lainsäädännön soveltamisalaa.

2.1.5. Perusturva

Talous Perusturva	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Toimintatulot, ulkoiset	0	0	0
Toimintamenot, ulkoiset	-62.578.742	-60.624.840	-61.011.410
Toimintakate, ulkoinen	-62.578.742	-60.624.840	-61.011.410
Toimintatulot, sisäiset + ulkoiset	0	0	0
Toimintamenot, sisäiset + ulkoiset	-62.578.742	-60.624.840	-61.011.410
Toimintakate	-62.578.742	-60.624.840	-61.011.410

Perusturvan talousarvioon on varattu rahoitusosuudet Kuntayhtymä Kaksineuvoisen Eskoon sosiaalipalvelujen ja Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymien sekä Seinäjoen kaupungin ympäristöterveydenhuollon toimintaan. Määräraha sisältää myös sosiaali- ja terveystoimesta aiheutuvat KuEL- eläkemenoperusteiset maksut ja varhe-maksut.

2.1.6. Kasvatus- ja opetuslautakunta

Kasvatus- ja opetuslautakunnan tehtäväalueina ovat:

- Sivistystoimen hallinto
- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Toisen asteen ammatillinen koulutus

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on sivistysjohtaja.

Strategiset tavoitteet:

1. Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittäminen
Mittari:
  - Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan linjattujen tavoitteiden toteutuminen
2. Varhaiskasvatuksen asiakkaiden korkea asiakastyytyväisyys
Mittari:
  - Asiakaspalautekyselyllä mitattu tyytyväisyystaso vähintään 4 (joka toinen vuosi)
3. Esi- ja perusopetuksen oppimisen, koulunkäynnin tuen ja oppilashuollon prosessien selkeyttäminen
Yhtenäiset käytänteet eri yksiköissä 1.8.2018 alkaen
Mittari:
  - Kouluterveyskyselyn hyödyntäminen
  - Oppilashuoltosuunnitelmien laatiminen vuosittain
4. Perusopetuksen hyvät oppimistulokset
Mittarit:
  - Perusopetuksen päättävistä päästötodistuksen saavien määrä, tavoitetaso 100 %
  - Perusopetuksen päättävistä jatko-opiskelupaikan saavien määrä, tavoitetaso 100 %
5. Lukiokoulutuksen vaikuttavuus
Mittari:
  - Jatko-opintoihin sijoittuminen
6. Esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen tuntikehysprosessin uudistaminen
Mittari:
  - Tuntikehysprosessin tasapuolinen jakautuminen suhteessa koulun kokoon ja oppilasmäärään
7. Henkilöstön osaamisen kehittäminen
Mittari:
  - Toteutuneet koulutuspäivät / työntekijä

Talous	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Kasvatus- ja opetuslautakunta			
Toimintatulot, ulkoiset	3.324.193	3.135.070	3.290.220
Toimintamenot, ulkoiset	-24.007.962	-24.207.820	-23.649.100
Toimintakate, ulkoinen	-20.683.769	-21.072.750	-20.358.880
Toimintatulot, sisäiset + ulkoiset	3.391.797	3.135.070	3.357.820
Toimintamenot, sisäiset + ulkoiset	-30.164.885	-30.050.270	-29.886.190
Toimintakate	-26.773.088	-26.915.200	-26.528.370

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoivaa, jossa tulee erityisesti painottaa pedagogiikkaa. Kaikilla lapsilla on oikeus saada vähintään 20 tuntia viikossa varhaiskasvatuspalveluja. Oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen on lapsilla ja perheillä, joiden molemmat työskentelevät kokoaikaisesti tai opiskelevat päätoimisesti.

Kauhavan kaupunki järjestää varhaiskasvatuspalveluita päiväkotihoidossa ja perhepäivähoidossa. Kunnallisen palvelun lisäksi perheillä on mahdollisuus käyttää myös yksityisiä varhaiskasvatuspalveluita palvelusetelillä tai yksityisen hoidon tuen lisäksi maksettavalla kuntalisällä.

Kauhavan kaupunki tuottaa varhaiskasvatuspalveluita yhteistoimintasopimuksen mukaisesti myös Lappajärven ja Evijärven kunnille. Lappajärvellä ja Evijärvellä työskentelevä henkilöstö on Kauhavan kaupungin palveluksessa.

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on otettu käyttöön kaikissa varhaiskasvatuspalveluissa 1.8.2017. Sen mukaan varhaiskasvatuksen kolme keskeisintä kehittämisen painopistealuetta ovat lapsen leikki, liikunnan ja terveellisen ruoan merkitys lapselle ja pienryhmätoiminnan kehittäminen.

Kapasiteettitiedot	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Päiväkodit	6	6	7	7	7	8
Ryhmäperhepäivähoitokodit	0	0	0	0 (1)	1	2
Perhepäivähoitajat	28	28	30	31	32	37
Yksityiset päiväkodit	1	1	1	1	1	1
Yksityiset perhepäivähoitajat	5	5	5	4	3	3
Yksityiset ryhmäperhepäivähoitokodit	1	1	1	1	1	
Lastenhoidon tuen piirissä lapsia	300	300	320	330	328	333

Kauhavalla on varhaiskasvatukseenikäisiä ja esiopetusikäisiä 0 – 6 -vuotiaita lapsia (2012- 31.7.2017 mennessä syntyneet) yhteensä 1063, joista varhaiskasvatuksen palveluita (ei sis. esiopetusta) käyttää 567 lasta. Ikäluokan 1 – 6 -vuotta osallistumisaste varhaiskasvatukseen on noin 72 %. Valtioneuvoston tavoitteen mukaan vuoteen 2020 mennessä tulisi 4-vuotiaista lapsista 95 % osallistua varhaiskasvatukseen.

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Alahärmän kaupunginosan varhaiskasvatuspalvelujen kehittäminen jatkuu edelleen vuonna 2018. Metsäkulman päiväkodin laajennustyöt valmistunevat vuoden 2018 aikana. Vuoden 2019 investointisuunnitelmassa on varaus Korttesjärven päiväkodin peruskorjaukseen / uudisrakentamiseen. Tällä hetkellä päiväkotitoiminta toimii Purmojärven koululla, joka on hyvässä kunnossa oleva rakennus.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tilaama selvitys Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta 2017 – 2030 on valmistunut kesäkuussa 2017. Raportissa esitetään mm. varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamista, henkilöstörakenteen muutoksia varhaiskasvatuksessa sekä koulutuspaikkojen lisäämistä että koulutuksen sisältöjen kehittämistä. Raportissa esitetyt lyhyen ja pitkän aikavälin muutokset ja politiikkatoimenpiteet ovat vaikutukseltaan merkittäviä ja lisäävät varhaiskasvatuspalvelujen järjestämisen laajuutta ja kustannuksia kunnissa.

Esi- ja perusopetus

Esi- ja perusopetusta vuosiluokille 0-6 annetaan Alahärmän kirkonkylän koulussa, Hakolan koulussa, Kankaan koulussa, Kosolan koulussa, Nahkalan koulussa, Pernaan koulussa, Ruotsalan koulussa, Voltin koulussa ja Ylihärmän kirkonkylän koulussa. Alahärmän yläkoulussa, Kauhavan yläkoulussa ja Ylihärmän yläkoulussa annetaan perusopetusta vuosiluokille 7-9. Lisäksi Korttesjärven yhtenäiskoulussa annetaan opetusta vuosiluokille 0-9.

Esi- ja perusopetuksen koulujen sisäiset tukipalvelut kytkeytyvät aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiseen. Esiopetus järjestetään kouluissa ja sen vuoksi kokonaisuuteen kytkeytyy myös esiopetuksen varhaiskasvatuksen (ent. päivähoidon) järjestäminen.

Kapasiteettitiedot, esi- ja perusopetus

Alakoulujen kapasiteettitiedot	2019-2020	2018-2019	2017-2018	2016-2017	2015-2016
Alakouluja 31.12.	8	8	9	12	13
Esi- ja perusopetuksen oppilaat	1.143	1.160	1.234	1.415	1.390
Tuntikehys	2.300	2.300	2.386	2.753	2.752
Opettajamäärä	90	90	92	106	105

Yhtenäiskoulujen kapasiteettitiedot	2019-2020	2018-2019	2017-2018	2016-2017	2015-2016
Yhtenäiskouluja 31.12.	1	1	1	0	0
Esi- ja perusopetuksen oppilaat	208	207	206	0	0
Tuntikehys	440	440	460	0	0
Opettajamäärä	17	17	17	0	0

Yläkoulujen kapasiteettitiedot (sis. Korttesjärven 7-9 lk:t)	2019-2020	2018-2019	2017-2018	2016-2017	2015-2016
Yläkouluja 31.12.	3	3	3	4	4
Perusopetuksen oppilaat	566	567	573	606	586
Tuntikehys	1.200	1.200	1.244	1.487	1.604
Opettajamäärä	57	57	57	68	65

Toimintaympäristön muutos taloussuunnitelmakaudella

Konserni- ja henkilöstöjaosto 22.8.2017 (§ 19) on antanut sivistyshallinnolle ja kasvatus- ja opetuslautakunnalle ohjeen, jonka mukaan on jatkettava 1) ohjaaja- ja avustajahenkilöstöresurssin määrään vaikuttavien tekijöiden selvittelyä ja 2) järjestämis- ja toimintatapojen uudelleentarkastelua jatketaan jo tehdyn selvityksen lisäksi. Lisäksi tulee selvittää esiopetuksen ja esiopetuksen varhaiskasvatuksen (ent. päivähoidon) siirtyminen päiväkotien järjestettäväksi. Toimenpiteet on esitettävä ja ostolle 28.2.2018 mennessä. Tämän jälkeen tehtäneiden linjauksia, joiden toimeenpano aloitetaan 1.8.2018 alkaen.

Kankaan koulun osalta tuodaan kaupunginhallituksen ja valtuuston käsittelyyn kasvatus- ja opetuslautakunnan esitys 7.11.2017, minkä mukaan Kankaan koulu lakkautetaan 1.8.2018.

Merkittävin rakenteellinen muutos taloussuunnitelmakaudella (2019-2020) on Kauhavan koulukeskuksen valmistuminen 1.8.2020 mennessä. Siinä vaiheessa Kauhavan yläkoulu, Kauhavan lukio sekä Pernaan, Ruotsalan ja Nahkalan koulujen oppilaat siirtyvät uuteen koulukompleksiin.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutusta antavat Härmän lukio ja Kauhavan lukio. Ylioppilastutkinnon muuttuu kokonaan sähköiseksi kevääseen 2019 mennessä. Näihin liittyvät välttämättömät tekniset muutostyöt viedään loppuun vuoden 2018 aikana.

Härmän lukio profiloituu palvelu- ja matkailualan kurssien kehittämiseen yhteistyössä paikallisten yrittäjäjärjestöjen kanssa. Härmän lukiossa on 123 opiskelijaa. Kauhavan lukio erikoistuu yrittäjyyteen, kansainvälisyyteen ja luovuuden lumoon. Kauhavan lukiossa on 128 opiskelijaa.

Molemmat lukiot osallistuvat Pohjalta pintaan –hankkeeseen 2017-2019 neljän muun lähilukion kanssa. Alajärven kaupungin koordinoiva hanke sai Opetushallitukselta 120 000 euron valtionavun. Hankkeessa perehdytään veteen ja vesistöjen merkitykseen eri oppiaineissa.

Toisen asteen ammatillinen koulutus

2. asteen ammatillisesta koulutuksesta vastaavat Seinäjoen koulutuskuntayhtymä ja Järviseudun koulutuskuntayhtymä. Näillä koulutuksen järjestäjillä ei ole toimipaikkaa Kauhavan kaupungin alueella.

2.1.7. Elämänlaatulautakunta

Elämänlaatulautakunnan tehtäväalueet:

- Vapaa-aikatoimen hallinto
- Nuorisotoimi
- Liikuntatoimi
- Kulttuuritoimi
- Museotoimi
- Kirjasto
- Kansalaisopisto
- Musiikkiopisto

Valtuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on sivistysjohtaja.

Strategiset tavoitteet

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Mittari:
  - Yhteiset projektit ja tapahtumat
2. Nuorisopalvelujen kehittäminen yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa
Mittari:
  - Vaikuttavuusarviointi laadullisesti (kysely nuorille) ja määrällisesti (toimintaan osallistuvien nuorten määrä) kohdattujen nuorten kanssa
3. Kulttuuri- ja kirjastopalveluiden synergian vahvistaminen
Mittari:
  - Toiminnallisesti sujuva työnjako
4. Suomen Jääkärimuseo valtionosuuden piiriin
Mittari:
  - Museoiden kävijämäärät
  - Museoiden saama huomio
5. Oman ohjaustoiminnan vahvistaminen liikuntapalveluissa
Mittari:
  - Kaupungin järjestämän oman liikunnanohjauksen määrä
  - Liikuntatapahtumien ja niihin osallistuvien henkilöiden määrä
  -
6. Kirjaston palvelujen käytön lisääntyminen
Mittari:
  - Sähköisten palveluiden käyttäjämäärät
  - Lainojen määrä
7. Päivitetään elämänlaatupalveluiden henkilöstön toimenkuvia ja selkeytetään prosesseja
Mittari:
  - Toimenkuvien valmistuminen
  - Prosessien laatiminen
8. Henkilöstön osaamisen kehittäminen
Mittari:
  - Suunnitelman valmistuminen ja täytäntöönpano
9. Yhteistyö elämänlaatupalveluiden, kolmannen sektorin ja yritysten välillä
Mittari:
  - Yhteisten projektien määrä sekä yhdessä tuotettujen tapahtumien ja palveluiden määrä että niihin osallistuvien henkilöiden määrä

Talous Elämänlaatulautakunta	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Toimintatulot, ulkoiset	257.710	261.830	323.200
Toimintamenot, ulkoiset	-2.809.879	-2.850.650	-2.969.910
Toimintakate, ulkoinen	-2.552.169	-2.588.820	-2.646.710
Toimintatulot, sisäiset + ulkoiset	257.708	261.830	323.200
Toimintamenot, sisäiset + ulkoiset	-3.780.884	-3.621.090	-4.157.180
Toimintakate	-3.523.176	-3.359.260	-3.833.980

Elämänlaatupalveluiden hallinto, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, ehkäisevä päihde-työ

Musiikkiopiston rehtori toimii elämänlaatupalveluiden esimiehenä 8.2017 alkaen. Vapaa-aikapäällikön virka lakkautetaan. Syksystä 2017 alkaen organisaatioon kuuluu myös hyvinvointikoordinaattorin toimi.

Nuorisopalvelut (sisältäen ennalta ehkäisevän ja etsivän nuorisotyön)

Nuorisopalveluissa työskentelee kaksi nuoriso-ohjaajaa ja kolme etsivää nuorisotyöntekijää.

Kauhavan kaupungin alueella etsiviä nuorisotyöntekijöitä työskentelee 1,60 henkilövuotta ja 1,40 henkilötyövuotta myydään Evijärven ja Lappajärven kunnille. Kaksi etsivää nuorisotyöntekijää ovat vakinaisessa työsuhteessa ja kolmas määräaikaisena 31.8.2018 saakka. Etsivien nuorisotyöntekijöiden palkkaamiseen saatiin valtionavustusta ajalle 1.8.2017 – 31.8.2018 81.000 euroa, joka tulee käyttää 3,0 henkilön etsivän nuorisotyön palkkauskuluihin. Kolmannen etsivän nuorisotyöntekijän työsuhde esitetään vakinaistettavaksi 1.9.2018 alkaen.

Nuorisopalveluiden yleis-, kohde- ja ohjaaja-avustuksiin on varattu 25.000 euroa ja erityisavustusta ostopalvelusopimukseen 30.800 euroa.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut tukee monipuolisesti kuntalaisten liikuntaharrastuksia ja liikunta- ja urheiluseurojen kilpailutoimintaa ja kuntalaisten omaehtoista liikuntaharrastusta. Myös ohjattua liikuntaa järjestetään. Liikuntapalvelut järjestää liikuntatapahtumia, -kampanjoita ja ryhmiä yhdessä yhdistysten ja seurojen kanssa. Kaupungin liikuntapaikkarakentamisessa ja sen suunnittelussa ollaan aktiivisesti mukana. Lähi – ja ulkoliikuntapaikkoja kehitetään ja niitä markkinoidaan.

Liikunta-avustuksiin on varattu 146 000 euron määräraha.

Kulttuuripalvelut ja kotiseututyö

Kulttuuripalvelut järjestää konsertteja, näyttelyitä sekä eri taiteenaloihin ja kotiseututyöhön liittyviä tapahtumia ja tilaisuuksia. Tavoitteena on, että kaikenikäiset voisivat kokea taide-elämyksiä ja harjoittaa omaa luovuuttaan. Kulttuuripalvelut tekee laajaa yhteistyötä muiden paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa. Pääkirjaston yhteydessä oleva galleriatila tuottaa näyttelyitä taiteilijoille ja mahdollistaa taidekasvatusprojekteja.

Kulttuuripalveluiden avustuksiin on varattu 41.500 euron määräraha, josta 25.600 euroa suunnataan isojen kulttuuritapahtumien avustuksiin ja 15.000 yleis- ja kohdeavustuksiin.

Museopalvelut

Museopalvelut tallentaa alueen historiaa ja kulttuuria ja mahdollistaa siihen tutustumisen. Museo-kohteita on 14, puolet kaupungin omistamia.

Suomen Jääkärimuseon peruskorjaus ja uudistettu perusnäyttely tuonee uutta yleisöä. Pääkirjastossa olevan Puukko- ja tekstiilimuseon yhteyteen valmistunut galleriatila lisää elämänlaatu- ja palveluiden eri toimijoiden yhteistyötä. Museopalvelut harjoittaa tiivistä yhteistyötä kotiseutumuseoiden ja muiden museokohteita ylläpitävien yhdistysten kanssa. Suomen Jääkärimuseo tekee tiivistä yhteistyötä jääkäreiden koulutuskaupunkina toimineen Hohenlockstedtin kanssa.

Kirjasto- ja tietopalvelut

Kaupunginkirjasto tarjoaa asiakaslähtöiset kirjasto- ja tietopalvelut lähipalveluina. Ammattitaitoinen henkilöstö, kattava ja laadukas aineistokokoelma sekä monipuoliset tapahtumat tarjoavat kuntalaisille tasa-arvoisen mahdollisuuden viihtymiseen, kulttuuriin, elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kirjastojen omatoimipalveluita ja sähköisiä palveluita kehitetään vastaamaan kuntalaisten tarpeita.

Kirjasto tekee aktiivisesti yhteistyötä kaupungin muiden toimijoiden kanssa ja osallistuu maakunnalliseen kirjastoyhteistyöhön. Yhteistyö tuottaa lisäarvoa kirjaston toimintaan

Tavoitteet vuodelle 2018 tunnuslukuina:

Kirjastoaineiston lainoja:	280.000
Kirjastokäyntejä:	100.000
Tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten osallistujamäärä:	4.000

Härmänmaan musiikkiopisto (taiteen perusopetuksen palvelut)

Härmänmaan musiikkiopisto on taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta antava lakisääteinen oppilaitos. Härmänmaan musiikkiopisto toimii Kauhavan kaupungin kaikissa kaupunginosissa sekä Lappajärven kunnassa. Opetusta järjestetään 15 eri soittimessa ja lisäksi 9 muussa aineessa.

Opiskelija voi suorittaa opintojensa päätteeksi taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän perustason päättösuoritukset pääaineessaan sekä musiikin perusteissa. Perustason päättötodistuksen jälkeen opiskelijalla on vielä mahdollisuus suorittaa taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opistotason päättösuoritukset pääaineessaan ja musiikin perusteissa.

Kaupunki saa opetuksen järjestämiseen valtionosuutta opetustuntimäärän ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella. Valtionosuuden saamisen ehtona on valtionosuustuntien toteutuminen vähintään myönnettyjen valtionosuustuntien mukaisesti vuosittain.
Järvilakeuden kansalaisopisto

Kauhavan kaupungin rahoitusosuus kansalaisopiston vuoden 2018 toimintaan on 185.000 euroa.

2.1.8. Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan tehtäväalueet:

- Tekninen hallinto
- Tilapalvelut
- Yhdyskuntatekniikka
- Kaavoitus- ja mittaustoimi
- Palo- ja pelastustoimi

Kaupunginvaltuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on tekninen johtaja

Toimielimen strategiset tavoitteet:

1. Rakennusten ja rakennelmien toimivuuden ja teknisen kunnan ylläpito. Kiinteistössä on turvallista ja terveellistä toimia
Mittarit:
  - Korjausvelka: korjausvelka ei lisääny.
  - Rakennusten käyttökiellot: uusia käyttökielloja ei tule.
  - Liikenneväylien kunto: ei korvattavia vahinkoja
2. Kiinteistöjä ja käyttäjiä palvelevat prosessit ja ohjelmistot ovat riittävät ja käyttäjäystävälliset
Mittari:
  - Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos yli 3,5
3. Kohtuulliset käyttökustannukset
Mittarit:
  - Nettokustannukset: enintään Etelä-Pohjanmaan keskiarvo
  - Liikenneväylien nettokustannukset, euroa/asukas
  - Kaupungin ylläpitämät tiet ja kadut km
  - Palo- ja pelastustoimen nettokustannukset, euroa/asukas
4. Asuin- ja elinympäristön viihtyvyys.
Asumiseen, ympäristöjen kehittämiseen ja turvallisuuteen liittyvät ja erityisesti työikäisten tarpeisiin vastaavat ja lapsiystävällisyyttä edistävät ratkaisut vaikuttavat myönteisesti paikkakunnalla pysymiseen ja sinne muuttamiseen.
Tehokas maankäytön suunnittelu ja maaomaisuuden hallinta.
Mittarit:
  - Asuntojen uudisrakentamisen ja peruskorjaamisen määrä
  - Väestökehitys.
  - Kaavoitetut tontit / myydyt tontit.
  - Kaavoitusohjelman toteutuminen: aikataulussa pysytään 100-prosenttisesti.
5. Oman työn lisääminen kaavoituksessa
Mittari:
  - Oma työ / ostopalvelu: asemakaavojen laadinnassa oman työn osuus vähintään 10 %

Talous	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Tekninen lautakunta			
Toimintatulot, ulkoiset	3.812.109	3.760.570	3.559.120
Toimintamenot, ulkoiset	-12.992.263	-13.338.090	-13.263.900
Toimintakate, ulkoinen	-9.180.154	-9.577.520	-9.704.780
Toimintatulot, sisäiset + ulkoiset	13.372.003	13.515.140	14.150.780
Toimintamenot, sisäiset + ulkoiset	-15.415.178	-16.538.770	-16.451.850
Toimintakate	-2.043.175	-3.023.630	-2.301.070

Tekninen hallinto

Teknisessä hallinnossa ei tapahdu suuria muutoksia vuonna 2018. Uusi tekninen johtaja astuu virkaan alkuvuodesta 2018. Tehtäväalueelle on budjetoitu teknisen lautakunnan ja -toimiston kulut. Hallinnossa työskentelee tällä hetkellä tekninen johtaja, rakennuttamispäällikkö ja toimistos sihteeri 50 % työpanoksella. Tekninen lautakunta kokoontuu 7-8 kertaa vuodessa.

Tilapalvelut

Vuonna 2018 rakentaminen ja uusien kohteiden suunnittelu jatkuu. Kauhavan koulukeskuksen rakentaminen alkaa maaliskuussa ja kestää noin 2 vuotta. Korttesjärven päiväkodin hankesuunnittelu on käynnistynyt ja hankesuunnitelma valmistuu huhtikuussa 2018. Alahärmän liikuntatilojen hankesuunnittelu jatkuu. Alahärmän Metsäkulman päiväkodin laajennuksen rakennustyöt ovat käynnissä, kohde valmistuu syyskuussa 2018. Ylihärmän kouluratkaisun suunnittelu on käynnissä ja hankesuunnitelma valmistuu toukokuussa 2018.

Tilapalveluissa jatketaan tarkkaa taloudenpitoa ja punnitaan eri vaihtoehtoja mahdollisten säästöjen saamiseksi. Kiinteistöstrategian mukaisesti tarpeettomasta kiinteistömassasta pyritään luopumaan. Kiinteistöautomaatiota kehitetään. Kiinteistöjen turvallisuuteen panostetaan lisäämällä sähköisiä lukituksia lisäämällä sekä paloilmoitinkeskuksia että kameravalvontaa.

Puhtauspalvelujen tavoitteena tulevina vuosina on laadukas ja taloudellinen siivoustoiminta. Puhtauspalvelut tarjoaa muille hallintokunnille myös sovittuja oheispalveluja. Oma tuotantoa täydennetään ostopalveluilla. Ostopalvelukohteiden uusi sopimuskausi on juuri alkanut ja päättyy vuonna 2020. Henkilöstön jaksamiseen panostetaan pyrkimällä tasapuolisesti jaettuun työalueisiin ja mahdollisuuksien mukaan työkiertoon sitä haluaville.

Ruokahuollossa selvityksen alla on keskuskeittöratkaisut varsinkin Kauhavan keskustaajaman osalta. Kauhavan uuteen koulukeskukseen tulee palvelukeittiö.

Kapasiteettitiedot / Asunnot ja toimitilat	2018	2017	2016	2015
Kaupungin suoraan omistamien rakennusten lu-	99	107	108	116
Kaupungin omistamien rakennusten tilavuus, m ³	331.226	345.254	396.287	438.658
Kaupungin omistamien rakennusten kerrosala,	79.151	83.386	93.949	102.732
Lämmitettävien rakennusten lkm	76		80	83
Lämmitettävien rakennusten tilavuus, m ³	299.552		379.963	413.880
Ruokapalvelu	2018	2017	2016	2015
Valmistuskeittiöiden lukumäärä	4	4	4	5
Jakelukeittiöiden lukumäärä	34	38	41	40-42
Kouluaterioiden lukumäärä, kpl	370.120	376.240	402.420	433.390
Kaksineuvoiselle myydyt ateriat, kpl	279.110	307.695	304.775	377.775
Päiväkotiaterioiden lkm	207.680	182.070	181.000	

Toimintaympäristön haasteet jatkuvat samankaltaisina kuin 2017. Sisäilmaongelmat aiheuttavat edelleen haasteita

Yhdyskuntatekniikka

Yhdyskuntatekniikassa painopistettä siirretään olemassa olevan infran perusparannuksiin. Laadinnassa on koko Kauhavaa koskeva katujen perusparannussuunnitelma. Ylihärmän keskustan pääväylät ovat siirtyneet kaupungin kunnossapitovastuulle. Myös muiden taajamien pääväylät siirtyvät jollain aikavälillä kaupungin kunnossapidettäväksi.

Kaupungin yleisilmeen siistimistä ja kevyenliikenteenväylien kehittämistä jatketaan. Puisto- ja viher-alueita saneerataan ja yleisten alueiden kunnossapitoon satsataan. Yksityisteiden hallinnoinnin kehittäminen on yksi vuoden 2018 painopisteistä. Yksityistieavustuksiin on osoitettu 60.000 euron määräraha.

Kapasiteetti-tiedot	2018	2017	2016	2015
<i>Liikenneväylät</i>				
Kaupungin kunnossapitämät kaavatiet, km	168	162	160	158
Asfaltoidut kaavatiet, km	124	118	116	114
Kaupungin kunnossapitämät yksityistiet, km	428	428	424	420
Avustettavat yksityistiet, km	224	224	224	224
Kaupungin hallussa oleva tievalaistus, km	73	73	72	70
<i>Puistot ja yleiset alueet</i>				
Kaavoitettujen puistojen pinta-ala, ha	288	288	288	228
<i>Metsätilat</i>				
Kaupungin omistaman metsän pinta-ala, ha	985	985	975	975

Kaavoitus ja mittaustoimi

Kaavoitus jatkuu vireänä. Alahärmän ja Ylihärmän yleiskaavat saatiin valmiiksi vuoden 2017 aikana. Kauhavan osayleiskaavan ajantasaistaminen aloitettiin. Lentosotakoulun alueen kaavoitus etenee, samoin Haarusjärven ranta-asemakaava. Lisäksi käynnissä on useita pienempiä hankkeita. Lisäksi valmisteilla on merkittävä määrä pienempiä uusia kaavoja tai kaavamuutoksia. Henkilöressurit on saatu pidettyä vakiona sijaisjärjestelyin ja osa kaavoista pystytään laatimaan omana työnä.

Kaavoituksen ja mittauksen osalta ei tapahdu suuria muutoksia vuonna 2018. Uuden vaihe- maakuntakaavan valmistuminen selkeytti tilannetta varsinkin kaupan kaavoituksen osalta.

Palo- ja pelastustoimi

Palo- ja pelastustoimi hankitaan vuonna 2018 ostopalveluna Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitokselta (Seinäjoen kaupunki). Yhteistyö kaupungin ja pelastuslaitoksen välillä toimii kitkattomasti.

Tiukkeneva talous aiheuttaa säästöpainetta myös palo- ja pelastustoimelle. Etelä-Pohjanmaan kuntajohtajat ovatkin asettaneet pelastuslaitokselle säästötavoitteita

2.1.9. Ympäristölautakunta

Tehtäväalueet:

- Ympäristötoimen hallinto
- Ympäristönsuojelu
- Rakennustarkastus
- Asuntotoimi

Kaupunginvaltuustoon nähden tilivelvollinen viranhaltija on tekninen johtaja

Toimielimen strategiset tavoitteet:

1. Asiantuntevan ja lainmukaisen palvelun saatavuus kaikilla osa-alueilla
Mittari:
Lupahakemukset johtavat lainmukaiseen päätökseen
  - Hylättyjä hakemuksia mahdollisimman vähän
  - Pätevä henkilöstö
2. Rakennusvalvonnan palvelut tuotetaan mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti, sähköistä asiointia hyödyntäen.
Mittari:
  - Rakennuslupien määrä/vuosi
  - Kustannukset euroa/lupa
  - Rakennuslupien käsittelyaika
  - Katselmusten määrä
3. Ympäristönsuojelun palvelut tuotetaan mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti sähköistä asiointia hyödyntäen.
Mittari:
  - Ympäristö- ja maa-aineslupien sekä ilmoitusten määrä/vuosi
  - Ympäristö- yms. lupien käsittelyaika
  - Kustannukset/lupa
  - Valvontakäyntien määrä
4. Asuntotoimen palvelut tuotetaan mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti.
Mittari:
  - Energia- ja korjausavustusten määrä/vuosi

Talous	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Ympäristölautakunta			
Toimintatulot, ulkoiset	153.552	120.300	111.500
Toimintamenot, ulkoiset	-465.217	-427.940	460.700
Toimintakate, ulkoinen	-311.665	-307.640	-349.200
Toimintatulot, sisäiset + ulkoiset	154.426	120.300	111.500
Toimintamenot, sisäiset + ulkoiset	-499.018	-451.080	-484.660
Toimintakate	-344.592	-330.780	-373.160

Ympäristötoimen hallinto

Lautakunnan kokouksia järjestetään tarpeen mukaan.

Ympäristönsuojelu

Tehtäväalueeseen kuuluvia tehtäviä ovat:

- Laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitaminen, ympäristönsuojelun suunnittelu ja kehittäminen, ympäristön tilan seuranta sekä siihen liittyvät selvitykset
- Ympäristönsuojelua koskeva ohjaus ja neuvonta

Rakennustarkastus ja asuntotoimi

Yksityisen rakentamisen volyymin arvioidaan kääntyvän lievään nousuun.

Tehtäväalueeseen kuuluvia tehtäviä ovat:

- Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset viranomaistehtävät: mm. lupa-, neuvonta- ja valvonta-tehtävät
- Asuntotoimen hoitoon kuuluvat tehtävät: mm. valtion asuntosektorille suuntaamien avustusten myöntäminen ja siihen liittyvät neuvonta- ja valvontatehtävät.
- Kaupungin myyntiin asettamien omakoti-, rivitalo- ja teollisuustonttien esittely ja myynti.

2.2. Yhdistelmä käyttötalouden määrärahoista ja tuloarvioista

KÄYTTÖTALOUS Toimielin	ULKOISET MENOT			ULKOISET TULOT		
	TP2016	TA2017	TA2018	TP2016	TA2017	TA2018
Keskusvaalilautakunta	95	62 250	149 310	0	0	60 000
Tarkastuslautakunta	31 591	44 270	38 950	0	0	0
Kaupunginvaltuusto	83 533	167 680	136 420			
Kaupunginhallitus	7 524 527	8 381 110	8 096 580	4 548 739	4 493 910	4 299 070
Perusturva	62 578 742	60 624 840	61 011 410			
Kasvatus- ja opetuslautakunta	24 007 962	24 207 820	23 649 100	3 324 193	3 135 070	3 290 220
Elämänlaatulautakunta	2 809 879	2 850 650	2 969 910	257 710	261 830	323 200
Tekninen lautakunta	12 992 263	13 338 090	13 263 900	3 812 109	3 760 570	3 559 120
Ympäristölautakunta	465 217	427 940	460 700	153 552	120 300	111 500
YHTEENSÄ	110 493 809	110 104 650	109 776 280	12 096 303	11 771 680	11 643 110
Verotulot				55 033 086	55 130 000	54 644 000
Valtionosuudet				47 926 400	48 951 000	48 458 500
				102 959 486	104 081 000	103 102 500

KÄYTTÖTALOUS Toimielin	SISÄISET JA ULKOISET MENOT			SISÄISET JA ULKOISET TULOT		
	TP2016	TA2017	TA2018	TP2016	TA2017	TA2018
Keskusvaalilautakunta	95	62 250	149 310	0	0	60 000
Tarkastuslautakunta	32 062	44 270	38 950	0	0	0
Kaupunginvaltuusto	121 605	242 880	169 870	0	0	0
Kaupunginhallitus	7 813 755	8 534 960	8 368 420	4 832 781	4 770 260	4 581 370
Perusturva	62 578 742	60 624 840	61 011 410	0	0	0
Kasvatus- ja opetuslautakunta	30 164 885	30 050 270	29 886 190	3 391 797	3 135 070	3 357 820
Elämänlaatulautakunta	3 780 884	3 621 090	4 157 180	257 708	261 830	323 200
Tekninen lautakunta	15 415 178	16 538 770	16 451 850	13 372 003	13 515 140	14 150 780
Ympäristölautakunta	499 018	451 080	484 660	154 426	120 300	111 500
YHTEENSÄ	120 406 224	120 170 410	120 717 840	22 008 715	21 802 600	22 584 670

2.3. Henkilöstö

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa koskevat lakimuutokset ovat tulleet voimaan 1.1.2014. Työmarkkinakeskusjärjestöt ovat antaneet suunnitelmasta yhteisen mallin, jota noudatetaan soveltuvin osin myös kunta-alan organisaatioissa.

Henkilökunnan määrä ja rakenne

Vakinaisen henkilökunnan määrä ja sen kehitys ilmenee liitteenä olevasta henkilöstösuunnitelma - taulukosta Toteutuneet määrät ja rakenne raportoidaan henkilöstöraportissa.

Henkilöstösuunnitelman mukaan henkilöstön kokonaismäärä vähenee 10,5 henkilöllä v. 2018 verrattuna vuoteen 2017. Vähentyminen aiheutuu pääosin koulunkäynninohjaajien määrän vähentämisestä. Lisäksi perhepäivähoitajien määrä on vähentynyt kahdella ja kiinteistöhoitajien määrä kahdella. Henkilöstön kokonaismäärä sisältää myös henkilöstön lisäykset mukaan lukien ilman vakanssia työskentelevän määräaikaisen henkilöstön. Henkilöstön kokonaismäärässä lisäystä aiheuttaa määräaikaisen yritysasiainmiehen palkkaamisesta.

Maakuntauudistuksessa maatalous- ja turkistarhayrittäjien lomituspalvelut sekä maataloushallinnon ja viljelijätukien hallintotehtävät siirtyvät kunnilta maakunnille. Muutosta ei ole huomioitu henkilöstösuunnitelmassa vuodelle 2019 maakuntauudistuksen valmistelun keskeneräisyyden vuoksi.

Organisaatiossa tulee maakuntauudistuksen lisäksi olemaan muutoksia tehtävissä ja todennäköisesti myös organisaatorakenteessa, mikä aiheuttaa haasteita tulevien vuosien henkilöstömäärän tarkalle arvioinnille. Muutoksia tulee myös yllättäen kesken vuoden ja niihin on pystyttävä reagoimaan mahdollisimman järkevällä tavalla huolimatta henkilöstösuunnitelmassa ehkä olevasta linjauksesta. Tavoitteena on aina mahdollisimman kustannustehokas ja toimintojen kannalta järkevä järjestely.

Kaupungilla on vuoden 2017 marraskuussa n. 145 määräaikaista työntekijää. Määräaikaisten lukumäärä on laskenut viime vuodesta n. 25 henkilöllä. Muutos johtuu pääosin koulunkäynninohjaajien määrän vähentämisestä, mutta myös kaikille toimialoille annetun määräaikaisten palvelussuhteiden määrän vähentämistä koskevan linjauksen noudattamisesta. Jatkossakin määräaikaisten palvelussuhteiden päättyessä tullaan arvioimaan kriittisesti, onko määräaikaista palvelussuhdetta perusteltua jatkaa.

Henkilökohtaisen eläkeiän saavuttaa seuraavan 5 vuoden aikana noin 80 henkilöä. Merkittävä eläköityvän henkilöstön määrä tarjoaa paitsi haasteita myös mahdollisuuksia organisaation kehittämiseen.

Palkat ja palkkiot vuosina 2016 – 2018

	Tp 2016	Ta 2017	Ta 2018	Muutos % 2017/2018
Maksetut palkat				
Luottamustoimipalkkiot	170 805	223 200	246 400	10,4
Viran- ja toimenhaltijoiden kokouspalkkiot	35 954	42 070	42 270	0,5
Luottamushenkilöiden vuosipalkkiot ja ansionmenetykskorvaukset	34 318	50 000	48 800	-2,4
Vakinaisten viranhaltijoiden kk- palkat	10 355 697	11 355 680	11 071 540	-2,5
Työsuhteisten kk-palkat	8 970 480	10 846 290	11 017 110	1,6
Tilapäisten työntekijöiden palkat	330 088	395 950	491 170	24,0
Erilliskorvaukset	747 161	718 280	721 210	0,4
Asiantuntijapalkkiot	3 816	1 000	1 000	0,0
Tunti- ja urakkapalkat	489 924	531 110	540 530	1,8
Työllisyystukipalkat	36 243	30 000	32 400	8,0
Laskutettavat palkat	524			
Kaluston kp-palkat	18 485	0	10 000	
Sairauslomasijaiset	288 436	252 700	260 560	3,1
Äitiys-, isyysloma, vanhempvap	448 093	190 160	138 500	-27,2
Vuosilomasijaiset	146 362	142 690	181 420	27,1
Muut sijaiset	292 874	164 380	224 450	36,5
Jaksotetut palkat	2 381 716			
Palkat ja palkkiot (kulu)	24 750 976	24 943 510	25 027 360	0,3
(tulo)				
Sairausvakuutuskorvaukset	259 932	242 480	209 650	-13,5
Tapaturmakorvaukset	21 248	30 000	30 660	2,2
Muut Kelan korvaukset	86 613	10 900	11 600	6,4
Muut korjauseurat	41	0		
Koulutuskorvaukset	9 212	0	9 500	
Palkat ja palkkiot yhteensä	24 373 930	24 660 130	24 765 950	0,4

Työsuhdemuodot, työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkyvyn ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitäminen

Kaupungin henkilöstöstrategiassa on esitetty periaatteet työsuhdemuotojen käytöstä. Edelleen on olemassa hyväksytyt menettelytavat työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkyvyn ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitämisestä. Tässä tarkoituksessa kaupunki mm. rahoittaa työkokeiluja ja pyrkii sijoittamaan vajaakuntoiset heille sopiviin tehtäviin kaupungin tai Kuntayhtymä Kaksineuvoisen organisaatioon.

Työnantaja pyrkii yhdessä työterveyshuollon kanssa toimimaan siten, että henkilöstö pystyisi työskentelemään normaaliin eläkeikään saakka. Tätä voidaan edistää tehtäväkuvia muokkaamalla, työympäristöä parantamalla ja ylipäänsä työhyvinvointia edistämällä. Työkykyongelmiin puututaan

mahdollisimman varhain ja niihin pyritään löytämään ratkaisuja mm. uudelleen koulutuksen, työkokeilujen ja muihin töihin sijoittamisen avulla.

Työkyvyttömyysuhan alaisille haetaan Kevalta työkokeiluja, mistä kustannetaan tarvittaessa myös uudelleen kouluttautumisia.

Ammatillisen lisä- ja täydennyskoulutuksen koulutuspäivät saadaan henkilöstöhallinnon järjestelmistä. Koulutuspäivien määrä on ollut vuodesta 2015 alkaen nouseva, mikä johtuu pääosin v. 2014 tapahtuneesta henkilöstömäärän lisääntymisestä varhaiskasvatuksen henkilöstön siirryttyä kaupungin organisaatioon.

Osa koulutuksesta tapahtuu sisäisenä koulutuksena ja osa ostetaan yhteiskoulutuksena tai yksittäisinä päivinä ulkopuolelta. Mahdollisuudet koulutukseen videoneuvotteluna tai muutoin netin välityksellä paranevat koko ajan. Tämä mahdollistaa yhä useamman osallistumisen ja alentaa koulutuskustannuksia, koska matkustaminen vähenee ja myös työaikaa kuluu huomattavasti vähemmän.

Koulutussuunnitelma

Koulutussuunnitelmassa käsitellään henkilökunnan ammatillisen osaamisen kehittämistä. Osaamisen kehittämisellä tarkoitetaan toimia, jotka ovat tarpeen työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi vastaamaan työn ja työtehtävien asettamia vaatimuksia sekä ennakoitavissa olevia muuttuvia osaamistarpeita.

Kaupungin henkilökunnan koulutustasotietoja ei ole saatavilla keskitetysti. Vuosittaiset koulutuspäivät saadaan henkilöstöhallinnon järjestelmistä ja esitetään henkilöstöraportissa.

Kun otetaan huomioon nykyisen henkilökunnan ikärakenne ja kuntaliitoksen toteutus, voidaan todeta mm. seuraavaa:

- suurin osa henkilökunnasta on tehtäviinsä muodollisesti pätevää eli heillä on työssä vaadittava koulutus
- osaan tehtävistä (esim. opettajat ja varhaiskasvatuksen henkilökunta) on laissa säädetty kelpoisuusvaatimus.
- osalla henkilöstöä koulutustaso on varsin alhainen; ammattipätevyys on saavutettu työssä tai työtehtävien vaativuus on vuosien mukaan noussut ilman, että tutkintoa olisi korotettu
- useimmilla henkilöillä ammatillisesta koulutuksesta on hyvin pitkä aika ja ammattitaitoa on ylläpidetty työssä vaihtelevasti. Joissakin ammateissa (mm. toimistotöissä) työmenetelmät ovat muuttuneet radikaalisti, mikä on edellyttänyt/edellyttää koulutusta
- osa henkilökunnasta on pitänyt ammattitaitoaan yllä lisäkoulutuksen avulla kiitettävästi
- hallinnossa on osaamispuutteita sikäli, että riittävän monella ao. yksiköissä ei ole jonkin erikoisalan osaamista, jolloin toiminta saattaa olla haavoittuvaa.

Henkilökunnalle on järjestetty lisä- ja täydennyskoulutusta sekä yleiskoulutuksena että yksiköittäin.

Työyksiköiden koulutustarpeista saadaan tietoa sekä henkilökunnalta itseltään että esimiehiltä. Kehityskeskusteluissa esimies käy yksittäisten työntekijöiden kanssa läpi koulutustarpeita.

Seuranta

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain tehtävässä henkilöstöraportissa. Väliseurannat esitetään osavuosikatsauksissa.

3. TULOSLASKELMAOSA

ULKONINEN TULOSLASKELMA

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos €	Muutos %
VAR SINAINEN TOIMINTA					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	6 850 866	6 670 470	6 704 800	34 330	0,5 %
Maksutuotot	1 856 367	2 002 620	1 885 640	-116 980	-5,8 %
Tuet ja avustukset	447 622	425 050	549 100	124 050	29,2 %
Muut toimintatuotot	2 941 447	2 638 700	2 503 570	-135 130	-5,1 %
	12 096 302	11 736 840	11 643 110	-93 730	-0,8 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat	-24 373 929	-24 660 130	-24 765 950	-105 820	0,4 %
Henkilösivukulut	-8 545 031	-8 461 120	-7 545 640	915 480	-10,8 %
Palvelujen ostot	-70 621 197	-69 882 040	-70 214 700	-332 660	0,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 166 809	-4 143 590	-4 310 340	-166 750	4,0 %
Avustukset	-1 518 797	-1 593 250	-1 538 500	54 750	-3,4 %
Muut toimintakulut	-1 268 048	-1 364 520	-1 401 150	-36 630	2,7 %
	-110 493 811	-110 104 650	-109 776 280	328 370	-0,3 %
TOIMINTAKATE	-98 397 509	-98 367 810	-98 133 170	234 640	-0,2 %
Verotulot	55 033 086	55 130 000	54 644 000	-486 000	-0,9 %
Valtionosuudet	49 015 890	48 951 000	48 458 500	-492 500	-1,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	146 358	11 000	25 800	14 800	134,5 %
Muut rahoitustuotot	317 801	245 700	229 700	-16 000	-6,5 %
Korkokulut	-351 079	-801 000	-601 000	200 000	-25,0 %
Muut rahoituskulut	-39 404	-37 300	-37 300	0	0,0 %
	73 676	103 499 400	102 719 700	-779 700	-0,8 %
VUOSIKATE	5 725 143	5 131 590	4 586 530	-545 060	-10,6 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 315 826	-5 300 450	-5 563 070	-262 620	5,0 %
Kertaluontoiset poistot	-1 029 267				
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	380 050	-168 860	-976 540	-807 680	478,3 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-1 685 685	514 210	603 770	89 560	17,4 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	1 775 000				
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	242 920	25 000	25 000	0	0,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	712 285	370 350	-347 770	-718 120	-193,9 %

Talousarvio 2018 ja taloussuunnitelma 2019- 2020

Toimintatuottojen eli käyttötaloustulojen yhteismääräksi on budjetoitu 11.643.110 euroa. Toimintakuluja eli käyttötalousmenoja arvioidaan kertyvän 109.776.280 euroa. Näiden erotukseksi eli toimintakatteeksi muodostuu -98.133.170 euroa. Toimintakate osoittaa, mikä osuus käyttötalouden eli kunnan toiminnan kustannuksista tulee kattaa verorahoituksella. Verorahoitukseen luetaan sekä verotulot että valtionosuudet. Toimintakate paranee 234.640 euroa eli 0,2 prosenttia vuoden 2017 talousarvioon verrattuna.

Korko- ja muita rahoitustuottoja arvioidaan kertyvän 255.500 euroa. Korko- ja muihin rahoituskuluihin on budjetoitu 638.300 euroa. Lainojen korkomenoihin on varattu 500.000 euroa.

Vuoden 2018 budjetoitu vuosikate on 4.586.530 euroa. Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Mikäli vuosikatetason mittarina käytetään talousarvion poistoja aiheuttavien investointien määrää, on vuosikate selvästi liian alhainen. Mittarina voidaan käyttää myös suunnitelman mukaisten poistojen määrää. Sumu-poistoja arvioidaan talousarviovuonna kertyvän 5.563.070 euroa, mikä ylittää vuosikatetason. Entisten kuntien ylijäämärahastoista toteutetuista investoinneista on muodostettu poistoero, jota puretaan suunnitelman mukaisten poistojen tahdissa. Purettavia poistoeroja on syntynyt myös niille hankkeille, joihin on kohdistettu investointivaroja. Yhteensä poistoeroa arvioidaan vuonna 2018 purettavan 603.770 eurolla. Poistoeron vähentyminen huomioiden nettopoistotasoksi muodostuu 4.959.300 euroa. Vuosikate ei ole riittävällä tasolla poistoeroakaan huomioiden. Vuonna 2018 kaupunki lyhentää pitkäaikaisia lainoja 5.115.330 eurolla.

Henkilökuntarahastoa puretaan rahaston käyttöä vastaavasti 25.000 eurolla.

Tilikauden 2018 budjetoiduksi alijäämäksi muodostuu 347.770 euroa.

Talousarviokirjassa esitetään myös sekä sisäiset että ulkoiset erät sisältävä tuloslaskelma. Ulkoisessa tuloslaskelmassa esitetään ne luvut, jotka tosiasiallisesti tulevat kaupungin ulkopuolelta kassaan tai lähtevät ulos kaupungin kassasta. Sisäiset ja ulkoiset erät sisältävässä tuloslaskelmassa esitetään myös kaupungin hallintokuntien toisilleen ”ostamat ja myymät” palvelut, eli kaupungin sisäinen palvelutoiminta.

Sisäisiä eriä ovat mm.

- sisäiset tilavuokrat, jotka tulevat tuloksi tilapalvelulle ja menoksi käyttäjille, tilapalvelun sisäiselle vuokralaiselle.
- sisäiset ateriapalvelut, jotka tulevat tuloksi ruokapalvelulle ja menoksi mm. kouluille ja päiväkodeille.
- liikunta-alueiden hoito, joka tulee tuloksi yhdyskuntatekniikalla ja menoksi elämänlaatupalveluille / liikuntatoimelle.

Sisäiset tulot ja menot kohdistuvat käyttötalouteen. Niiden yhteissumma on yhtäsuuri, jolloin niillä ei ole vaikutusta toimintakatteeseen, vuosikatteeseen eikä tilikauden tulokseen.

Tuloslaskelma, joka sisältää sekä ulkoiset että sisäiset erät, esitetään informatiivisena tietona

SISÄINEN + ULKOINEN TULOSLASKELMA

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	Muutos €	Muutos %
VAR SINAINEN TOIMINTA					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	11 694 624	12 082 440	12 550 880	468 440	3,9 %
Maksutuotot	1 857 240	2 002 620	1 885 640	-116 980	-5,8 %
Tuet ja avustukset	447 623	425 050	549 100	124 050	29,2 %
Muut toimintatuotot	8 009 228	7 292 490	7 599 050	306 560	4,2 %
	22 008 716	21 802 600	22 584 670	782 070	3,6 %
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat	-24 373 929	-24 660 130	-24 765 950	-105 820	0,4 %
Henkilösivukulut	-8 545 031	-8 461 120	-7 545 640	915 480	-10,8 %
Palvelujen ostot	-75 465 829	-75 294 010	-76 060 780	-766 770	1,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 166 809	-4 143 590	-4 310 340	-166 750	4,0 %
Avustukset	-1 518 797	-1 593 250	-1 538 500	54 750	-3,4 %
Muut toimintakulut	-6 335 828	-6 018 310	-6 496 630	-478 320	7,9 %
	-120 406 223	-120 170 410	-120 717 840	-547 430	0,5 %
TOIMINTAKATE	-98 397 508	-98 367 810	-98 133 170	234 640	-0,2 %
Verotulot	55 033 086	55 130 000	54 644 000	-486 000	-0,9 %
Valtionosuudet	49 015 890	48 951 000	48 458 500	-492 500	-1,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	146 358	11 000	25 800	14 800	134,5 %
Muut rahoitustuotot	317 801	245 700	229 700	-16 000	-6,5 %
Korkokulut	-351 079	-801 000	-601 000	200 000	-25,0 %
Muut rahoituskulut	-39 404	-37 300	-37 300	0	0,0 %
	73 676	103 499 400	102 719 700	-779 700	-0,8 %
VUOSIKATE	5 725 144	5 131 590	4 586 530	-545 060	-10,6 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 315 826	-5 300 450	-5 563 070	-262 620	5,0 %
Kertaluontoiset poistot	-1 029 267				
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	380 051	-168 860	-976 540	-807 680	478,3 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-1 685 685	514 210	603 770	89 560	17,4 %
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	1 775 000				
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	242 920	25 000	25 000	0	0,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	712 286	370 350	-347 770	-718 120	-193,9 %

4. INVESTOINTIOSA

Vuoden 2018 investointien kokonaismääräksi muodostuu 10.595.000 euroa. Investointeihin saatavien rahoitusosuuksien määräksi arvioidaan 200.000 euroa. Investointitulojen määräksi on budjetoitu 50.000 euroa. Nettoinvestointien määräksi muodostuu 10.345.000 euroa. Investointimäärästä 10.075.000 euroa on poistoja lisääviä. Investointitaso on sekä talousarviovuoden että suunnitelma- vuosien osalta liian korkea kaupungin talouden kantokykyyn nähden. Vuoden 2019 nettoinvestointien määrä on 12.755.000 euroa ja vuonna 2020 9.755.000 euroa. Investointitasoon vaikuttaa merkittävästi Kauhavan koulukeskuksen, jonka kokonaishankinta-arvo on 19,9 miljoonaa euroa, rakentaminen. Taloussuunnitelmakauden jälkeen vuosittainen investointitaso on laskettava selvästi poistotasoa alhaisemmaksi. Jotta velkaantumisen saadaan taloussuunnitelmakauden jälkeen käännettyä laskuun, on investointitaso jätävä selvästi vuosikatetasoa alhaisemmaksi. Lisäksi investoinneissa on suositettava vuosikustannusten pienenemisen mahdollistavia hankkeita.

Kaupunginhallituksen investointimenojen määräksi muodostuu 350.000 euroa, mikä käytetään kiinteän omaisuuden hankintaan ja tarvittaviin tietokoneohjelmistoihin. Investointitulojen määräksi arvioidaan 50.000 euroa, mikä muodostuu kiinteän omaisuuden (tonttien) myynnistä. Suunnitelma- vuodelle on kohdistettu vuosittain 300.000 euroa maanhankintaan.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan investointimenot ovat 40.000 euroa. Ne muodostuvat ulkoleikkivälineiden hankinnasta varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen.

Elämänaikalautakunnalle on osoitettu 30.000 euroa omatoimikirjaston mahdollistamiseen Korttesjärvelle. Hanke voidaan toteuttaa, mikäli sille saadaan valtionavustus. Liikunta-alueisiin kohdistuvat investointimäärät myönnetään tekniselle lautakunnalle, joka toteuttaa hankkeet yhteistyössä elämänaikalautakunnan kanssa.

Teknisen lautakunnan investointimenojen kokonaismäärä on 10.175.000 euroa. Summasta 8.700.000 euroa kohdistuu tilapalveluille, 1.445.000 euroa yhdyskuntatekniikkaan ja 30.000 euroa tukipalveluille.

Kauhavan koulukeskuksen ja liikuntatilojen uudisrakennushankkeelle osoitetaan 6.000.000 euroa vuodelle 2018, 8.400.000 euroa vuodelle 2019 ja 4.750.000 euroa vuodelle 2020. Liikuntatiloihin odotetaan 750.000 euron rahoitusosuutta valtiolta. Avustus on budjetoitu eri vuosille menojen syntymisen suhteessa. Koulukeskuksen rakentaminen alkaa keväällä 2018, ja oppilaat pääsevät uusiin tiloihin elokuussa 2020.

Alahärmässä sijaitsevan Metsäkulman päiväkodin laajennushankkeen loppuunsaattamiseen varataan 1.400.000 euroa. Alahärmän liikuntatiloihin osoitetaan 400.000 euroa vuodelle 2018 ja 300.000 euroa vuodelle 2019. Rakennustoimikunta selvittää liikuntatilojen toteuttamisen vaihtoehtoiset ratkaisut. Kaupunginhallituksen linjauksen mukaan ensisijainen toteutusmalli on tilojen vuokraus.

Ylihärmän kouluratkaisujen hankesuunnitelmaa varten osoitetaan 50.000 euroa. Varsinaiseen rakentamiseen varaudutaan vuosina 2019 ja 2020 yhteensä 2.000.000 eurolla. Ylihärmän palvelutöiden saneeraus ja alapohjan sekä julkisivujen kunnostukseen käytetään 185.000 euroa vuonna 2018 ja 120.000 euroa vuonna 2019.

Korttesjärven koulukeskuksen pihaa rakennetaan 200.000 eurolla. Korttesjärven päiväkodin hankesuunnitteluun osoitetaan 20.000 euroa. Varsinaisen suunnitteluun on osoitettu 100.000 euroa vuodelle 2019. Rakentamiseen on varattu vuodelle 2020 1.280.000 euroa.

Teknisen lautakunnan päätöksellä toteutettaviin kohteisiin osoitetaan talousarviovuonna 300.000 euroa ja kumpanakin suunnitelma- vuodelle 400.000 euroa. Mikäli Kuntayhtymä Kaksineuvoinen siirtää vuodeosastohoidon Iltakellon tiloihin, toteutetaan tarvittava happilinjasto tällä määrärahalta.

Talousarvio 2018 ja taloussuunnitelma 2019- 2020

Kaavateiden rakentamiseen, perusparannukseen ja asfaltointiin osoitetaan 600.000 euroa, josta osa käytetään Rengon ja Airassalon alueen tiestön perusparannuksen loppuunsaattamiseen. Yksityisteiden ja siltojen perusparantamiseen, kevyen liikenteen yhteyksien suunnitteluun ja parantamiseen sekä kunnallistekniikan suunnitelmiin käytetään 260.000 euroa. Korttesjärven taajaman pääväylien siirtymiseen Elyltä kaupungin vastattavaksi varaudutaan siten, että tarvittaessa kaupunki voi käyttää tiestön tason parantamiseen 50.000 euroa. Katuvalaistusta uusitaan ja laajennetaan 75.000 eurolla. Hulevesiverkostoa rakennetaan 80.000 eurolla ja ympäristöjä parannetaan 200.000 eurolla. Urheilukeskusalueella tehtäviin kuivatustöihin ja pysäköintialueeseen osoitetaan 100.000 euroa vuodelle 2018.

Investoinnit tullaan pääsääntöisesti rahoittamaan lainanotolla. Lopullinen lainannostotarve riippuu kaupungin talouden kehittymisestä ja investointien toteutuksen aikataulutuksesta. Kaupungin lainakanta tulee joka tapauksessa kasvamaan selvästi suunnitelmakaudella. Kaupungin lainakanta lähennee valtakunnallista keskiarvoa vuonna 2018 ja todennäköisesti ylittää sen viimeistään vuonna 2020.

Talousarvio 2018 ja taloussuunnitelma 2019- 2020

INVESTIOINTIOHJELMA 2018 JA INVESTOINTISUUNNITELMA 2019 - 2020
VALTUUSTON SITOVUUSTASO

Hankkeen nimi	Menot 2018	Tulot 2018	Netto 2018	Menot 2019	Tulot 2019	Netto 2019	Menot 2020	Tulot 2020	Netto 2020
Hallinto ja talous									
Kiinteä omaisuus	300 000	50 000	250 000	300 000	50 000	250 000	300 000	50 000	250 000
Atk-ohjelmistot	50 000		50 000			0			
Yhteensä	350 000	50 000	300 000	300 000	50 000	250 000	300 000	50 000	250 000
Kasvatus- ja opetuslautakunta									
Kiinteät rakenteet ja laitteet	40 000		40 000	40 000		40 000	40 000		40 000
Yhteensä	40 000	0	40 000	40 000	0	40 000	40 000	0	40 000
Elämänlaatulautakunta									
Atk-ohjelmistot	30 000		30 000		0	0			0
Yhteensä	30 000	0	30 000	0	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta									
Kauhavan koulukeskus ml liikuntatilat	6 000 000	200 000	5 800 000	8 400 000	400 000	8 000 000	4 750 000	150 000	4 600 000
Kortesjärven päiväkoti	20 000		20 000	100 000		100 000	1 280 000		1 280 000
Alahärmän varhaiskasvatuksen ja esopetuksen toimitilat	1 400 000		1 400 000			0			0
Ylihärmän kouluratkaisut	50 000		50 000	1 200 000		1 200 000	800 000		800 000
Alahärmän liikuntatilat	400 000		400 000	300 000		300 000			0
Muut rakennukset	485 000		485 000	550 000		550 000	600 000		600 000
Koneet ja kalusto	125 000		125 000	100 000		100 000	80 000		80 000
Muut pitkävaikutteiset menot	10 000		10 000	0		0	0		0
Kaavatiet, sis. Rengon alue	600 000		600 000	900 000		900 000	900 000		900 000
Maa- ja vesirakenteet	910 000		910 000	740 000		740 000	1 130 000		1 130 000
Jylhäntien-Kirkkotien liikennejärjestelyt + kev.liikenteen väylä	20 000		20 000	500 000		500 000	0		0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	155 000		155 000	75 000		75 000	75 000		75 000
Yhteensä	10 175 000	200 000	9 975 000	12 865 000	400 000	12 465 000	9 615 000	150 000	9 465 000
Ylijäämärahastoinvestoinnit:									
Kiistololan vanhan tekonurmen siirto yläkoulun kentälle	30 000		30 000			0			0
Yhteensä	30 000	0	30 000	0	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	10 625 000	250 000	10 375 000	13 205 000	450 000	12 755 000	9 955 000	200 000	9 755 000

5. RAHOITUSOSA

RAHOITUSLASKELMA

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
	€	€	€	1000 €	1000 €
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN KASSAVIRTA					
Tulorahoitus					
Vuosikate	5 725 144	5 131 590	4 586 530	5 079	5 152
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-133 688				
<i>Tulorahoitus yhteensä</i>	5 591 456	5 131 590	4 586 530	5 102	5 323
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-10 109 402	-7 041 000	-10 595 000	-13 205	-9 955
Rahoitusosuudet investointeihin	67 112		200 000	400	150
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	288 348	50 000	50 000	50	50
<i>Investoinnit yhteensä</i>	-9 753 942	-6 991 000	-10 345 000	-12 755	-9 755
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 162 486	-1 859 410	-5 758 470	-7 653	-4 432
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0		
Antolainasaamisten vähennykset	6 728	22 540	22 540	28	28
<i>Antolainauksen muutokset yhteensä</i>	6 728	22 540	22 540	28	28
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 000 000	6 300 000	10 900 000	17 731	10 087
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 608 157	-4 583 160	-5 115 330	-10 136	-5 683
Lyhytaikaisten lainojen muutos	316 602				
<i>Lainakannan muutokset yhteensä</i>	2 708 445	1 716 840	5 784 670	7 595	4 404
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toim.ant.varojen ja po:n muutokset	-6 949				
Vaihto-omaisuuden muutos	8 385				
Saamisten muutos	816 478	60 800	60 800	30	0
Korottomien velkojen muutos	1 056 306				
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä</i>	1 874 220	60 800	60 800	30	0
Rahoituksen rahavirta	4 589 393	1 800 180	5 868 010	7 653	4 432
Rahavarojen muutos	426 907	-59 230	109 540	0	0

Rahoituslaskelman mukaan kaupunki tarvitsee vuonna 2018 uusia pitkäaikaisia lainoja investointien ja pitkäaikaisten lainojen maksamista varten 10.300.000 euroa (valtuustoon nähden sitova erä). Lainaa nostetaan kuitenkin vain rahoituksen kannalta välttämätön määrä. Kaupungin kokonaislainamäärä kasvaa noin 5.800.000 euroa ollen v. 2018 lopulla n. 48.438.000 euroa eli 2.966 euroa/asukas. Lainakanta nousee raskaan investointiohjelman vuoksi nopeasti koko suunnitelmakauden ajan. Rahoituslaskelman mukaan lainakanta kasvaa vuonna 2019 7,6 miljoonalla eurolla ja vuonna 2020 4,4 miljoonalla eurolla. Vuoden 2020 lopussa kaupungin lainakanta on 60,4 miljoonaan euroa. Asukaskohtainen lainamäärä kasvaa 2.612 eurosta (2017) 3.701 euroon (2020).

6. TALOUSSUUNNITELMA 2018 – 2020

	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
	t€	t€	t€	t€	t€
Myyntituotot	6 851	6 670	6 705	6 772	6 840
Maksutuotot	1 856	2 003	1 886	1 905	1 924
Tuet ja avustukset	448	425	549	554	560
Muut toimintatuotot	2 941	2 639	2 503	2 528	2 553
TOIMINTATUOTOT	12 096	11 737	11 643	11 759	11 877
Palkat	-24 374	-24 660	-24 766	-24 787	-25 035
Henkilösivukulut	-8 545	-8 461	-7 546	-7 553	-7 628
Palvelujen ostot	-70 621	-69 882	-70 215	-71 268	-71 981
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 167	-4 144	-4 310	-4 332	-4 353
Avustukset	-1 519	-1 593	-1 538	-1 546	-1 553
Muut toimintakulut	-1 268	-1 365	-1 401	-1 408	-1 415
TOIMINTAKULUT	-110 494	-110 105	-109 776	-110 894	-111 966
TOIMINTAKATE	-98 398	-98 368	-98 133	-99 134	-100 089
Verotulot	55 033	55 130	54 644	55 729	56 565
Valtionosuudet	49 016	48 951	48 459	49 089	49 727
Korko- ja muut rahoitustuotot	464	257	255	256	258
Korko- ja muut rahoituskulut	-390	-838	-638	-838	-1 138
VUOSIKATE	5 725	5 132	4 587	5 102	5 323
Poistot	-5 345	-5 300	-5 563	-5 650	-5 950
Satunnaiset tuotot					
TILIKAUDEN TULOS	380	-168	-976	-548	-627
Varausten ja rahastojen muutokset	332	538	628	628	628
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	712	370	-348	80	1
KERTYNYT YLI- / ALIJÄÄMÄ	10 984	11 354	11 006	11 086	11 087

Taloussuunnitelman lähtökohtana on 10.984.267.000 euron kertynyt, avaavan taseen 1.1.2017 mukainen ylijäämä. Vuosi 2017 on huomioitu taloussuunnitelmassa talousarvion mukaisena.

Taloussuunnitelma on laadittu vuodelle 2018 päätetyillä veroprosenteilla. Verotulojen on oletettu Kuntaliiton ennusteisiin perustuen kasvavan 2,0 prosentilla vuonna 2019 ja 1,5 prosentilla vuonna 2020. Valtionosuuksia on korotettu 1,3 prosentilla sekä vuonna 2019 ja 2020.

Sekä toimintatulojen että toimintakulujen kasvuksi on arvioitu noin 1,0 prosenttia sekä vuonna 2019 että 2020.

Suunnitelman mukaisten poistojen määrä kasvaa vuosittain investointiohjelman suuruudesta johdettuna. Kun investoinnit rahoitetaan lainarahalla, kasvaa myös korkomenojen määrä, vuonna 2019 200.000 eurolla ja vuonna 2020 300.000 eurolla. Oletuksena on, että korkotasoa säilyy edelleen suhteellisen matalana.

Laaditun taloussuunnitelman mukaan kaupungin tase pysyy ylijäämäisenä suunnittelujaksolla. Suunnitelmavuoden on laadittu maltillisella menokasvulla, ja siihen pääseminen edellyttää talouden tasapainon säilymisen turvaavia ratkaisuja. Taloussuunnitelman mukaan sekä vuosien 2019 että 2020 talous on tasapainossa. Raskas investointiohjelma realisoituu täysimääräisesti vasta vuodesta 2021 alkaen, johon mennessä vuosikatetaso pitää saada merkittävästi nykyistä korkeammaksi. Muussa tapauksessa tulos painuu raskaasti alijäämäiseksi.

Taloussuunnitelma on laadittu huomioimatta vuoden 2020 alussa mahdollisesti toteutuvaa sote- ja maakuntauudistusta. Mikäli uudistus tapahtuu, muuttuvat kaupungin talousluvut merkittävästi. Toimintakuluista poistuvat perusturvan, palo- ja pelastustoimen, maaseutu- ja lomatoimen sekä Etelä-Pohjanmaan liiton kulut. Toimintatuotoista poistuvat perusturvalle myytävät ruoka- ja siivouspalvelutulot sekä lomatoimen tulot. Maakunnan vuosina 2020 – 2022 sote-kiinteistöistä maksamasta vuokratasosta ei vielä ole tietoa. Kuntien tuloveroprosenttia leikataan noin 12,3 prosenttiyksiköllä, lisäksi kuntien yhteisöveron jako-osuutta pienennetään. Valtionosuuksiin tehdään sote- ym. menojen siirtymistä vastaava leikkaus. Ainoastaan korko- ja muut rahoitustuotot ja –kulut pysyvät entisellään, samoin suunnitelman mukaiset poistot. Mikäli sote-kiinteistöjä kuitenkin jää tyhjilleen, aiheutuu näistä tulosta rasittavia lisäpoistoja. Uudistuksen huomioimatta jättäminen perustuu Kuntaliiton kannaan, että uudistusta ei tarvitse huomioida taloussuunnittelussa, koska tässä vaiheessa muutoksesta on vain lakiluonnos.

7. TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO

	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA		
Keskusvaalilautakunta	149 310	60 000
Tarkastuslautakunta	38 950	
Kaupunginvaltuusto	136 420	
Kaupunginhallitus	8 096 580	4 299 070
Perusturva	61 011 410	
Kasvatus- ja opetuslautakunta	23 649 100	3 290 220
Elämänlaatulautakunta	2 969 910	323 200
Tekninen lautakunta	13 263 900	3 559 120
Ympäristölautakunta	460 700	111 500
TULOSLASKELMAOSA		
Verotulot		54 644 000
Valtionosuudet		48 458 500
Korkotulot		25 800
Muut rahoitustulot		229 700
Korkomenot	601 000	
Muut rahoitusmenot	37 300	
Satunnaiset erät	0	0
INVESTOINTIOSA		
Kaupunginhallitus	350 000	50 000
Kasvatus- ja opetuslautakunta	40 000	
Elämänlaatulautakunta	30 000	
Tekninen lautakunta	10 175 000	200 000
RAHOITUSOSA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	0	
Antolainasaamisten vähennys		22 540
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		10 900 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	5 115 330	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		60 800
Rahavarojen muutos		-109 540
TALOUSARVION LOPPUSUMMA	126 124 910	126 124 910

8. LIITTEET

Henkilöstösuunnitelma

Nimike	2016	2017	2018	2019	2020
HALLINTOPALVELUJEN TOIMIALA					
kaupunginjohtaja	1	1	1	1	1
hallintojohtaja	1	1	1	1	1
henkilöstöjohtaja	1	1	1	1	1
tietohallintopäällikkö	0,60				
tietohallintokoordinaattori		1	1	1	1
johdon sihteeri	1	1	1	1	1
palveluneuvoja	1	1	1	1	1
toimistosihteeri	1				
<i>määräaikainen toimistosihteeri</i>				0,60	0,60
asianhallintasihteeri	1	1	1	1	1
taloussihteeri	1	1	1	1	1
kirjanpitäjä	4	4	4	4	4
palkkasihteeri	3,75	4	4	3	3
HALLINTOPALVELUJEN TOIMIALA YHT.	16,35	16,00	16,00	15,60	15,60
KEHITYSKESKUS					
kehitysjohtaja	1	1	1	1	1
viestintä- ja markkinointikoordinaattori		1	1	1	1
yrittäjäpalvelusihteeri	1	1	1	1	1
maahanmuuttokoordinaattori	1	1	1	1	1
<i>määräaikainen yritysasiainmies</i>			1	1	
maaseutupäällikkö	1	1	1	1	1
maaseutuasiainmies	3	3	3	3	3
<i>määräaikainen hankevetäjä</i>		1	1		
toimistosihteeri	2	2	2	2	2
lomituspalvelupäällikkö	1	1	1	1	1
lomituspalvelusihteeri	1	1	1	1	1
lomituspalveluohjaaja	1	2	2	2	2
maatalouslomittaja	67,24	55,40	55,40	55,40	55,40
KEHITYSKESKUS YHT.	79,24	70,40	71,40	70,40	69,40
SIVISTYSTOIMIALA					
Hallinto					
sivistysjohtaja	1	1	1	1	1
hallintopäällikkö	1				
opetuspäällikkö		1	1	1	1
hallintosihteeri	1	1	1	1	1
toimistosihteeri	2	2	2	2	2
vastaava koulukuraattori	1	1	1	1	1
koulukuraattori	2	2	2	3	3
koulupsykologi	1	2	2	2	2
<i>määräaikainen koordinaattori (APIP-toiminta ja esi- ja perusopetuksen avustamispalvelut)</i>			1	1	1
Hallinto yht.	9,00	10,00	11,00	12,00	12,00

Nimike	2016	2017	2018	2019	2020
Varhaiskasvatus					
varhaiskasvatusjohtaja	1	1	1	1	1
toimistosihteeri	1	1	1	1	1
päivähoidon ohjaaja	3				
varhaiskasvatuksen palveluohjaaja		3	3	3	3
varhaiserityiskasvatuksen suunnittelija	1	1	1	1	1
<i>määräaikainen päivähoiton ohjaaja/esiop. ph ja koul</i>	1	1			
erityislastentarhanopettaja	1	1	1	1	1
päiväkodin johtaja	8	8	8	7	7
lastentarhanopettaja	30	29,50	29,50	29,50	29,50
* avoin toimi				1	1
* <i>määräaikainen lastentarhanopettaja</i>		1	1		
lastenhoitaja	47,50	44,50	44,50	44,50	44,50
* avoin toimi				1	1
* <i>määräaikainen lastenhoitaja</i>		3	3		
perhepäivähoitaja	41	42	40	38	38
* <i>määräaikainen perhepäivähoitaja</i>		6	6	6	6
ryhmäavustaja/henkilökohtainen avustaja	3,50	2	3	4	5
ryhmäperhepäivähoitaja	4	4	4	4	4
Varhaiskasvatus yht.	142,00	148,00	146,00	142,00	143,00
Esi- ja perusopetus					
yläkoulun rehtori	4	3	3	3	3
yhtenäiskoulun rehtori		1	1	1	1
lehtori	45	41	41	41	41
<i>määräaikainen lehtori, S2 (ent. nivelluokka)</i>	1	1	1	1	1
tuntiopettaja, yläkoulu		5	5	5	5
<i>määräaikainen tuntiopettaja, yläkoulu</i>		4	4	4	4
luokanopettaja	65	65	64	64	58
tuntiopettaja, alakoulu		4	4	4	4
erityisluokanopettaja	9	11	10	10	10
erityisopettaja, erityisopetuksen koordinaatio			1	1	1
<i>määräaikainen erityisluokanopettaja, valmistava ope</i>	1	1	1	1	1
erityisopettaja, laaja-alainen	5	8	8	8	9
kiertävä erityisopettaja	5	2	2	2	1
<i>määräaikainen erityisopettaja, tupaluokka</i>		1	1	1	1
kiertävä engl opettaja	4	2	2	2	2
oppilaanohjaaja	3	3	3	3	3
esiluokan opettaja	10	10	9	9	9
tuntiopettaja, esiluokka		1	1	1	1
<i>määräaikainen esiluokan opettaja</i>		1	1	1	1
koulunkäynnin ohjaaja	37,56	56	49,5	49,5	49,5
toimistosihteeri	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Esi- ja perusopetus yht.	190,06	220,50	212,00	212,00	206,00
Lukiokoulutus					
rehtori	2	2	2	2	2
lehtori	16	15	15	15	15
* <i>määräaikaiset tuntiopettajat</i>		2	2	2	2
opinto-ohjaaja	1	1	1	1	1
toimistosihteeri	1	1	1	1	1
Lukiokoulutus yht.	20	21	21	21	21

Nimike	2016	2017	2018	2019	2020
Elämänlaatu palvelut					
Musiikkiopisto					
rehtori, elämänlaatu palveluiden esimies	1	1	1	1	1
opettaja	14,00	14,00	14,07	14,07	14,07
toimistosihiteeri	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Musiikkiopisto yht.	15,50	15,50	15,57	15,57	15,57
Kirjasto					
Kirjastotoimenjohtaja	1	1	1	1	1
Kirjastonhoitaja	2	3	3	3	3
Kirjastoautonkuljettaja-virkailija	1	1	1	1	1
Kirjastoauto - kirjastovirkailija	1	1	1	1	1
Kirjastovirkailija	7	5	5	5	5
Taide- ja kirjastovirkailija		1	1	1	1
Kirjasto yht.	12	12	12	12	12
Muut elämänlaatu palvelut					
vapaa-aikapääällikkö/hyvinvointikoordinaattori	1	1	1	1	1
nuoriso-ohjaaja	1	2	2	2	2
etsivä nuorisotyöntekijä	1	2	3	3	3
<i>määräaikainen etsivä nuorisotyöntekijä</i>		1			
kulttuuriohjaaja	1	1	1	1	1
kulttuuriohjaaja-museoavustaja				1	1
museointendentti	1	1	1	1	1
liikunnanohjaaja	2	2	2	2	2
toimistosihiteeri	1				
Muut elämänlaatu palvelut yht.	8	10	10	11	11
Elämänlaatu palvelut yht.	35,50	37,50	37,57	38,57	38,57
SIVISTYSTOIMIALA YHT.	396,56	437,00	427,57	425,57	420,57
TEKNINEN TOIMIALA					
Hallinto					
tekninen johtaja	1	1	1	1	1
toimistosihiteeri	1	1	1	1	1
rakennuttamispääällikkö	1	1	1	1	1
Hallinto yht.	3	3	3	3	3

Nimike	2016	2017	2018	2019	2020
Tilapalvelut					
tilapalvelupäällikkö	1	1	1	1	1
Kiinteistöhoito					
kunnossapitomestari	1	1	1	1	1
toimistosihteeri	1	1	1	1	1
kiinteistöhoitaja	11	13	11	11	11
kirvesmies	3	3	3	3	3
maalari	1	1	1	1	1
putkiasentaja	1	1	1	1	1
Kiinteistöhoito yht.	18	20	18	18	18
Ruoka- ja puhtauspalvelut					
siivouspäällikkö	1				
ruokapalvelupäällikkö	1				
palvelupäällikkö		1	1	1	1
siivoustyönohjaaja	1	1	1	1	1
ruokapalveluvastaava	4	4	4	4	4
laitoshuoltaja	22,64	21,30	21,30	21,30	21,30
laitoshuoltaja (varahenkilö)	1	1	1	1	1
palvelutyöntekijä, puhtauspalvelut	4,42	6,25	6,25	6,25	6,25
kokki	18	18	18	18	18
ruokapalvelutyöntekijä	14,07	14,61	14,61	14,61	14,61
palvelutyöntekijä, ruokapalvelut	4,71	2,75	2,75	2,75	2,75
Ruoka- ja puhtauspalvelut yht.	71,84	69,91	69,91	69,91	69,91
Tilapalvelut yht.	90,84	90,91	88,91	88,91	88,91
Yhdyskuntatekniikka					
kunnossapitotyöntekijä	10	9	9	9	9
työnjohtaja (tiemestari)	1	1	1	1	1
yhdyskuntatekniikan päällikkö	1	1	1	1	1
puutarhuri	2	2	2	2	2
toimistosihteeri	1	1	1	1	1
Yhdyskuntatekniikka yht.	15	14	14	14	14
Kaavoitus ja mittausoimi					
kaavoituspäällikkö	1	1	1	1	1
maankäyttöinsinööri	1	1	1	1	1
kartoittaja	1	1	1	1	1
paikkatietoinsinööri	1	1	1	1	1
mittausmies	1	1	1	1	1
kaavoitussihteeri	1	1	1	1	1
Kaavoitus ja mittausoimi yht.	6	6	6	6	6
Ympäristönsuojelu ja rakennustarkastus					
vastaava rakennustarkastaja	1	1	1	1	1
rakennustarkastaja	1	1	1	1	1
toimistosihteeri	2	2	2	2	2
ympäristösihteeri	2	2	2	2	2
Ympäristönsuojelu ja rakennustarkastus yht.	6	6	6	6	6
TEKNINEN TOIMIALA YHT.	120,84	119,91	117,91	117,91	117,91
Kaikki yhteensä	612,99	643,31	632,88	629,48	623,48

Investointisuunnitelma

	2018	2019	2020
Kaupunginhallitus	€		
Kiinteä omaisuus	300 000	300 000	300 000
Kiinteän omaisuuden myynti	-50 000	-50 000	-50 000
Atk-ohjelmistot			
Hallinto-osaston ohjelmistot	50 000	0	0
	300 000	250 000	250 000
Kasvatus- ja opetuslautakunta			
Atk-ohjelmistot			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Varhaiskasvatuksen ulkoleikkivälineet asennettuna	20 000	20 000	20 000
Koulutoimen ulkoleikkivälineet asennettuna	20 000	20 000	20 000
	40 000	40 000	40 000
Elämänlaatulautakunta			
Atk-ohjelmistot			
Kortesjärven omatoimikirjasto, edellytys valtionavustus	30 000	0	0
	30 000	0	0
Tekninen lautakunta			
Rakennukset			
Kauhavan koulukeskus ml. Liikuntatilat	6 000 000	8 400 000	4 750 000
Valtionavustus / rahoitusosuus	-200 000	-400 000	-150 000
Kortesjärven päiväkodin perusparannus	20 000	100 000	1 280 000
Alahärmän varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimitilat	1 400 000		
Ylihärmän kouluratkaisut	50 000	1 200 000	800 000
Alahärmän liikuntatilat	400 000	300 000	
Muut rakennukset			
Teknisen lautakunnan päätöksen mukaan ja suunnitelmavuosien kohdistamattomat rak.investoinnit	300 000	400 000	400 000
Ylihärmän palvelutoimiston iv-saneeraus ja alapohjan ja julkisivujen kunnostus	185 000	120 000	
Keskuskeittiön hankesuunnittelu		30 000	
Kauhavan pääkirjasto-taidetalo-puukkomuseo, perusparannus			200 000
Koneet ja kalusto			
Rakennusautomaatio	20 000	20 000	
Keittiöiden varustus	75 000	50 000	50 000
Varautuminen poikkeustilanteisiin mm sähkökatkoksiin		30 000	30 000
Mittalaitteet	30 000		
Muut pitkävaikutteiset menot			
Kuntoarviot	10 000		

	2018	2019	2020
Maa- ja vesirakenteet			
Kaavatiet, sis Rengon alueen perusparannus	600 000	900 000	900 000
Jylhäntien-Kirkkotien liikennejärjestelyt sis kevyen liikenteen väylä	20 000	500 000	
Maa- ja vesirakenteet			
Kortesjärven koulukeskuksen piha	200 000		
Ylihärjän alakoulun pihajärjestelyt	40 000		
Sillat, nettomeno	40 000		
Yksityistiet, nettomeno	50 000		
Kevyenliikenteen yhteyksien parantaminen	50 000	200 000	200 000
Kukkolan kevyenliikenteen väylä	30 000		
Taajamien pääväylien kunnostus ja siirto kaupungille	50 000	50 000	100 000
Mäki-Hannuksen laajennuksen kunnallistekniikan suunnittelu	60 000		
Liikunta-alueiden perusparantaminen ja varustaminen	90 000	70 000	70 000
Tenniskentät urheilupuistoon			110 000
Tekonurmen uusiminen, Kauhava		120 000	
Keskusurheilukentän katsomo			450 000
Urheilukeskusalueen kuivatus ja pysäköintialue	100 000	100 000	
Ympäristön parantaminen	200 000	200 000	200 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Katuvalaistuksen uusiminen ja laajennukset	75 000	75 000	75 000
Hulevesiverkosto / Alahärmä ym.	80 000		
	9 975 000	12 465 000	9 465 000
Ylijäämärahahastoinvestoinnit			
	0	0	0
YHTEENSÄ	10 345 000	12 755 000	9 755 000

Talousarvioasetelma ja sitovuustasot

KÄYTTÖTALOUS

Sitovuustaso
Valtuusto
Toimielin

Sitovuustaso
Hallitus tai lautakunta
Tehtävä

Keskusvaalilautakunta

Tarkastuslautakunta

Kaupunginvaltuusto

Kaupunginhallitus

Hallinto ja talous
Ylijäämärahastot
Kehitystoimen hallinto
Elinkeinotoimi ja kehittäminen
Maaseutu- ja lomatoimi

Perusturva

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Sivistystoimen hallinto
Varhaiskasvatus
Esi- ja perusopetus
Lukio-opetus
2. asteen ammatillinen koulutus

Elämänlaatulautakunta

Elämänlaatu palveluiden hallinto
Kansalaisopisto
Nuorisotoimi
Liikuntatoimi
Kulttuuritoimi
Museot
Kirjasto
Taiteen perusopetus / Musiikkiopisto

Tekninen lautakunta

Tekninen hallinto
Tilapalvelut
Yhdyskuntatekniikka
Kaavoitus ja mittaus
Palo- ja pelastustoimi

Ympäristölautakunta

Ympäristötoimen hallinto
Ympäristönsuojelu
Rakennustarkastus ja asuntotoimi